Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען.

נייער פאלקסבלאט

99 №	לאדז, דינסטאג, א׳ אייר תר״ץ	אכטער יאהרגאנג	Łódź, Wtorek 29 kwietnia 1930 r.	№ 99

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71 | Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

מיר זענען טיף ערשיטערט צוליב׳ן טויט פון אונזער ג׳ פערוואלטונגס-פרעזעס

נ. ע.

שרגא פייביש באקולין

אין וועלכען מיר פערלירען אן׳עדלען און איבערגעגעבענעם שותף.

זיין אנדענק וועט ביי אונז תמיד פערבלייבען אין זכרון!

מיטאינהאבער פון דער פירמע

„CEGIELNIA BAŁUTY" Sp. z o. o.

w Łodzi, Głowackiego 18.

6491

בלב קרוע ונשבר אנו מודיעים על דבר האסון הגדול שקרה לנו בהלקח מאתנו אמנו ואחותנו היקרה האשה הצנועה מרת

נ. ע. חי׳ רויזע לערנער

(מבית העלמאן)

אשת המנוח ר׳ מרדכי יהודה לערנער ז״ל

שנפטרה בשנת השבעים וחמשה לימי חי׳ א׳ דר״ח אייר.

הלויה תהי׳ היום ביום ג׳, ב׳ דחודש אייר התר״ץ (29/4) בשעה 2 אחה״צ מבית האבל ברחוב זאוואדזקא 50.

השרויים בצער עמוק:

בניה, בנותיה, אחי׳, אחותיה,
חתניה, כלתיה ונכדיה.

אונזער טיפען בייליד און מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווערגעטראפענער פאמיליע צוליב׳ן אונערווארטעטען טויט פון

נ. ע.

שרגא פייביש באקולין

(מיטאינהאבער פון CEGIELNIA BAŁUTY)

Sp. z o. o. w Łodzi, Głowackiego 18

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א טרייען און איבערגעגעבענעם שעף, וועמענס אנדענק ס׳וועט שטענדיג צווישען אונז פערבלייבען.

פערסאנאל פון דער פירמע

„CEGIELNIA BAŁUTY"

Sp. z o. o. w Łodzi, Głowackiego 18.

מתוך צער עמוק הננו מודיעים על מות הציוני הותיק והנלהב, חבר ההסתדרות הציונית

ב. ע.

שרגה פייביש באקולין

ואנו מביעים את רגשי השתתפותנו החמה למשפחתו המתאבלת. בהתגשמות רעיוננו – רעיון המנוח – תמצא נחומים!

ועד ההסתדרות הציונית בלודז.

דער שווער-געטראפענער פאמיליע אוניקאווסקי צוליב׳ן טויט פון זייער פריהצייטיג פערשטארבענעם מאן און פאטער אונזער לאנג-יעהריגער מיטגליד און גרינדער פון דער פאלקס פארטיי

מאיר נ״ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

דער ראט פון דער יודישער פאלקס-פארטיי אין לאדז.

אכטונג, מיטגלידער און נישט-מיטגלידער!

שלאסער, מעשענגיסער, קופער שמידן, בראנזירער!

איהר ווערט אלע אויפגעפאדערט צו קומען היינט, דינסטאג, דעם 29. אפריל ד. י. 7 אווענד אין צענטר. האנדווערקער-קלוב (פאלודנ. 4.) צו דער

ארגאניזירונגס-קאמיסיע

אין צוזאמענהאנג מיט דער ערעפנונג פון צעך, וואס מיר האבען שוין בעקומען.

די פייערונג פון צעך קומט פאר שבת אוונד, דעם 10. מאי, 7 אווענד.

מיט אכטונג **די פערוואלטונג.**

---

2 שטובען

מיט א קוך

צו פערדינגען
צעגעלניאנא 29
ביי ג. גארדמאן.

א סטודענט

פון העבערע סקאקאמערט לערנט דערוואקסענע מאטע-מאטיק און שפראכען (פויליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מאגיסטער-עקזאמענס פון לאגיק און פסיכאלאגיע. נייע ציגעל-גאס 17, וואוינונג 21 (רעכטע אפיצינע ערשטער שטאק.)

מזל-טוב!

צו דער חתונה פון מיין ליבען ברודער, וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג ד. 29/4 ה. י.

הלל קרזשעמיען

מיט פרל. **דארא ראטענבערג**

גראטולירט הערצליך און ווינשט א גליקליך צוזאמענלעבען.

שלמה זעליג קרזשעמיען.

די מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא-ראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און :—: גאנץ ביליגע פרייזן :—:

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא) 11

פריואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון הילפס-פעראיין „משמרת החולים" אלעקסאנדראווסקא 6 טעלעפאן 146 25, בעטט זעהר אלע מיטגלידער און סימפאטיקער, יונגעלייט און פריילינס, זיך צו פערשרייבען אין פעראיינס-קאנצעלאריע, אנטייל-צונעהמען אין דעם

בלימעל-טאג

וואס וועט פארקומען מיטוואך, דעם 30 אפריל ד. י. געדענקט, אז מיט אייער מיטהילף ראטעוועט איהר יודישע קראנקע פון באלוט, ראדאגאשטש און זובארדז.

די פערוואלטונג.

בעקאנטמאכונג.

צוליב דעם, וואס דאס

חדר „בית תורה"

זשעראמסקי (פאנסקא) 9-זאוואדזקא 48

איז פערגרעסערט געווארען, איז צוגעקומען פרייע פלעצער, איבערהויפט אין געוואונשען אפטיילונג פון 5 יאהר אן. צופרידענהייט איז געזיכערט!

פרייזען צוגענגליך!

תלמידים ווערען אנגענומען טעגליך אין חדר.

מיט אכטונג
אינהאבער מרדכי שווארצאק.

שייטלען

צו טעסיע פרייזען צו בעקומען ביי **פארזשוצקא, קאמיענא 5**

קירזשנער-צעך אין לאדז

פאלודניאווא 4.

היינט, דינסטאג, דעם 29-טען אפריל ד. י. פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאלודניאווא 4

א דרינגענדע פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) קאנטראקטען מיט לערן-יונגלעך; 2) אנטייל אין דער י. פ. א. אויסשטעלונג אין לייפציג; 3) ארגאניזאציאנס-קורסען אין פאך-שולע א. א. וו. צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פערזאמלונג ווערען אלע מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג פון קירזשנער-צעך אין לאדז.

פערבאנד פאר פערטרעטער פון דער קאלאניאל-בראנזשע, לאדז

היינט, דינסטאג, ד. 29 אפריל ד. י. 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, פלאץ-וואלנאשטשי 2

א געמיינזאמע בעראטונג

פון די בעלי-חובות פון דער פירמע

מ. פייערשטייך, לאדז, אלטשטאט 3

אלע גלויביגע ווערען געבעטען אין זייער אייגענעם אינטערעס פינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

סאָוויעטישע פאָדערונגען צו פּוילען

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן געפּלאַנטען אַטענטאַט

קאָוונא, 28. די טעלעגראַפען-אַגענטור „אוניאָן" טיילט מיט: אויס מאָסקווא ווערט געמעלדעט, אַז די רוסישע רעגירונג האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט די ענטדעקטע טייוועלס-מאַשין אין דער רוסישער געזאַנדשאַפט אין וואַרשאַ אַרויסגעשיקט צו דער פּוילישער רעגירונג פאָלגענדע פאָדערונגען: 1) אויפלעזען אַלע רוסישע, אוקראַאינישע און ווייסרוסישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע בעקעמפען דעם סאָוויעטישען רעזשים; 2) אַרויסשיקען פערשידענע פיהרער פון די רוסישע עמיגראַנטען אין פּוילען; 3) איינשטעלען די העצע פון דער פּוילישער פּרעסע בנוגע רוסלאַנד.

בערלין, 28. (ספּ. טעל.) פון מאָסקווא מעלדעט מען, אַז ליטווינאָוו האָט באַלד שבת אָפּגעגעבען אַ בעריכט דעם ראַט פון די פאָלקס-קאָמיסאַרען וועגען דער ענטדעקטער באָמבע אין דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט אין וואַרשאַ.

זונטאָג האָט דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווא, פּאַטעק מיטגעטיילט ליטווינאָוו'ן די אייזעלהייטען פון דער ענטדעקטער טייוועלס-מאַשין.

וואַהרשיינליך וועט די סאָוויעטישע רעגירונג ערשט נאָכ'ן פערענדיגען די אויספאָרשונג דורך דער פּוילישער פערוויכערונגס-מאַכט, אָנשיקען צו דער פּוילישער רעגירונג אַ נאָטע, אין וועלכער זי וועט אויסדריקען די האָפנונג, אַז די וואַרשאַווער רעגירונג וועט אַלץ טון, כדי אַרעסטירען די שולדיגע אינ'ם אַטענטאַט און וועט ענערגיש אַרויסטרעטען געגען די רוסישע עמיגראַנטען אין פּוילען, וועלכע האָבען געפּלאַנט צו ערמאָרדען דעם סאָוויעטישען געזאַנדטען.

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די אויספאָרשונג וועגען דער געהיימנישפולער באָמבע געהט פאָראויס. היינט וועט פערענדיגט ווערען די גענויע עקספּערטיזע וועגען אינהאַלט פון דער באָמבע.

איינע פון די געהיימנישפולע אומשטענדען בלייבט ביז אַהער די פראַגע פון דער אינסטאַלאַציע אין הויז, וואָס ליגט בשכנות מיט דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט. מ'האָט נאָר פעסטגעשטעלט, אַז די עלעקטרישע לייטונג איז געמאַכט געוואָרען זעהר אייליג און נישט פּינקטליך. די אויספאָרשונג וועגען אַטענטאַט האָט גענומען אין זיינע הענד דער יוסטיץ-מיניסטער צאַר אַליין.

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די וואַרשאַווער עמיגראַנטישע צייטונג „זאַ סוואָבאָדו" שרייבט אין אַ רייה אַרטיקלען, אַז די רוסישע עמיגראַנטישע קרייזען האָבען קיין שייכות נישט צו דעם געפּלאַנטען אַטענטאַט, ביי די רוסישע עמיגראַנטען איז שוין לאַנג אָנגענומען אַ בעשלוס נישט קעמפען מיט די סאָוויעטען אין פערמדע לענדער.

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער דירעקטאָר פון דיפּלאָמאַטישען פּראָטאָקאָל ביים אויסערן-מיניסטעריום האָט היינט בעזוכט דעם סאָוויעטישען געזאַנדטען אַנטאָנאָוו—אָווסיענקאָ און אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט צוליב'ן גליקליכען אויסגאַנג פון דער געפאַהר צוליב'ן געפּלאַנטען אַטענטאַט.

צושטאַנד אין אינדיען איז ווייטער שווער

ביז איצט זענען פערהאַן 150 דערהרגעטע

לאַנדאָן, 82 (ספּ. טעל.) אין פערלויף פון זונטאָגדיגען טאָג איז ווידער געקומען צו נאַהלרייכע צוזאַמענשטויסען צווישען די אנהענגער פון גאנדיס אקציע און דער פאליציי און מיליטער.

די גרעסטע אונרוהען זענען פארגעקומען אין מאדראס, וואו דער המון האט אטאקירט די פאליציי. די פאליציי האט געברויכט געוועהר. 3 הינדוסען זענען דערהרג'עט געוואָרען. 5 זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען, פיל פאליציאַנטען זענען פערוואונדעט געוואָרען, צווישען זיי דער געהילפס-קאָמענדאַנט.

לויט ענגלישע קוועלען זענען בעת די צוזאַמענשטויסען אין פּעשאַוואַר דערהרג'עט געוואָרען 20 הינדוסען, די אינדישע צייטונגען שרייבען דאָגעגען וועגען 150 דערהרג'עטע.

לאַנדאָן, 28 (אטע) פון קאַל וטא מעלדעט מען, אַז צוליב דער סיטואַציע אין אינדיען, האָט דער וויצע-קעניג צוריקגעשטעלט דאָס געזעץ וועגען דער פּרעסע-צענזור פון יאָהר 1910. אַלע צייטונגען וועלען האָבען אַ שאַרפע צענזור.

קאַראַטשי, 28 (ספּ. טעל.) נעכטען האָט זיך דאָ אָנגעהויבען אַ באָיקאָט פון אויסלענדישע טעקסטיל-סחורות, אַ פּראָצעסיע פון 800 פערזאָן, אין אָרגאַניזירט ... פון דער שטאָט, פיהרענדיג 3 וואַגענס מיט אויסלענדישע סחורות, וועלכע זענען אין אַ ... פערברענט געוואָרען.

קאָנצלער שאָבער אין פּאַריז

פּאַריז, 28. (אַטאַג) היינט, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג איז אָנגעקומען קיין פּאַריז דער עסטרייכישער בונדעס קאַנצלער שאָבער. ער איז אויפגענומען געוואָרען בעגריסט געוואָרען דורך דעם אויסערן-מיניסטער בריאַן.

מורא'דיגע אעראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפעס

צעהנדליגער מענשען דערהרג'עט און פערוואונדעט

ניו-יאָרק, 28 (ספּ. טעל.), נעכטען זענען אין אַמעריקא פאָרגעקומען 3 שרעקליכע לופט-קאַטאַסטראָפעס, בעת וועלכע 12 פערזאָן זענען דערהרג'עט געוואָרען און עטליכע צעהנדליג פערוואונדעט.

בעת אַ קאַטאַסטראָפע אין פערעטוויל זענען אומגעקומען 7 פערזאָן, פון דעם פּובליקום, אויף וועלכע ס'איז אַרויפגעפאַלען אַן אעראָפּלאַן, 22 פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען. דער פליהער און צוויי פּאַסאַזשירען זענען על פי נס אַרויס גאַנץ פון דער קאַטאַסטראָפע.

נעבען אַלפּאַסאָ אין שטאַט טעקסאַס איז פון אַ גרויסער הויך אַראָפּגעפאַלען אַן אויספלוגס-אַעראָפּלאַן, וועלכער איז אַ געפיהרט געוואָרען דורך דעם בעקאַנטען רעקאָרדיסט קעלי. קעלי און צוויי זיינע חברים זענען אומגעקומען.

פון פאַרטסמוט איז אַרויסגעפאַהרען אויף אַ קורצען שפּאַציר מיט צוויי 14-יעהריגע קינדער אויף נישט קיין גאַנץ גרויסע הויך האָט דער מאָטאָר אויפגעהערט פונקציאָנירען, און דער אַעראָפּלאַן איז אַראָפּגעפאַלען אויף די ... און אַנגעהויבען צו ברענען. די קינדער זענען לעבעריגערהייט פערברענט געוואָרען.

קראַקאָ, 28 (טעלעפאָניש). היינט נאָכמיטאָג איז דער פליטאַן פון 2. פליהער-פּולק קאַפּיטאַן קאָמאַקאָ אַרויסגעפלויגען אויף אַן אַעראָפּלאַן, ווען ער איז געווען 300 מעטער הויך איז דער מאָטאָר קאַליע געוואָרען און דער אַעראָפּלאַן האָט אָנגעהויבען פאַלען, דער לופט-פליהער איז אַרויסגעשפּרונגען פון אַעראָפּלאַן און זיך אַראָפּגעלאָזען אויף אַ שירם, דער פליהער איז גליקליך אַראָפּ אויף דר'ערד, דער אַעראָפּלאַן איז צושמעטערט געוואָרען.

בערלין, 28 (ספּ. טעל.) נעכטען נאָכמיטאָג איז אויף, פליה-פלאַן הינטער דיסעלדאָרף אומגעקומען ביי טראַגישע אומשטענדען דער בעקאַנטער דייטשער פליהער-אַקראָבאַט ווילי הונדערטמאַרק.

הונדערטמאַרק איז געפלויגען אויף אַן אַעראָפּלאַן און זיך געוואָלט אַראָפּלאָזען אויף אַ שטריקענע לייטער. ער האָט אָבער נישט בעוויזען אַנצוכאַפּען דעם לייטער און מיט דער גאַנצער קראַפט אַראָפּגעפאַלען אויף דר'ערד. הונדערטמאַרק איז דערהרג'עט געוואָרען.

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש) אויפ'ן מאָקאָטאָווער פליה-פעלד איז היינט פאָרגעקומען אַן אַעראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפע, אַן אַעראָפּלאַן מיט 2 פליהער איז אַראָפּגעפאַלען פון אַ הויך פון 200 מעטער. ביידע פליהער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

אויסגעמאָרדעט 1000 מענער, פרויען און קינדער

אכזריות'דיגע מעשים פון כינעזישע באַנדיטען

לאָנדאָן, 28 (א.ט.או.) לויט אַ מעלדונג אויס שאַנכאַי איז אַ כינעזישע רויבער-באַנדע בעפאַלען די שטאָט קינגסוטשען און איינגעאָרדענט אַ מורא'דיגע בלוט-באָד. 1000 מענער, פרויען און קינדער זאָלען זיין ערמאָרדעט און אַזוי פיל אַלס געפאַנגענע פערשלעפּט. די מערדער זענען געקומען אין דער שטאָט מיט 20 פּולעמיאָטען און דערשאָסען אַלע מיטגלידער פון דער מאַכט. פרויען און קינדער זענען צרומגערינגעלט געוואָרען און דערשאָסען. די געפאַנגענע האָבען געמוזט שלעפּען די צוגערויבטע זאַכען. ביים אַוועקגעהען האָבען די רויבער אונטערגעצונדען די שטאָט.

שווערע אויטאָ-קאַטאַסטראָפע

פּאַריז, 28. (א. ט. או.) אויפ'ן וועג פון ליאָן קיין גרענאָבל האָט זיך אַן אויטאָ, אין וועלכען ס'האָבען זיך געפונען 5 פּערזאָן, צוזאַמענגעשטויסען מיט אַ ראָווער. דער ציקליסט איז פערוואונדעט געוואָרען. דער אויטאָ איז צושמעטערט געוואָרען. צווישען די פּאַסאַזשירען פון אויטאָ זענען 3 פּערזאָן דערהרג'עט געוואָרען, 9 איבריגע זענען שטערבליך פערוואונדעט.

ערד-ציטערניש אין איטאַליען

רוים, 28. (אַטע) מען מעלדעט פון נעאַפּאָל, אַז אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג איז די בעפעלקערונג אויפגעוועקט געוואָרען דורך שטאַרקע אויפשטויסען הינטער דער ערד.

די ערד-ציטערניש האָט אין עטליכע געגענדען געדויערט 20 סעקונדען. די שטאַרקסטע ערד-ציטערניש איז פאָרגעקומען אין סאַלערנאָ. די בעפעלקערונג האָט אין פּאַניק פערלאָזען די וואוינונגען

מעגליכע ענדערונגען אין דער רעגירונג

אַנשטאָט סלאַווע׳ק — יאַן פּילסודסקי

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש) היינט וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון „צענטראַלעוו", אויף וועלכע ס'וועט בעשלאָסען ווערען די פּראָגע וועגען דער אויסערגעוועהנליכער סעסיע פון סיים.

וואַהרשיינליך וועט די פּעטיציע דערלאַנגט ווערען דעם מלוכה-פּרעזידענט דעם 4. מאַי, אַזוי אַז דער סיים זאָל דאַרפען צונויפגערופען ווערען דעם 20. מאַי.

ס'געהען ווייטער אַרום עקשנות'דיגע קלאַנגען וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג, אַנשטאָט דעם פּרעמיער סלאַוועק זאָל קומען צוריק רעפ. יאַן פּילסודסקי.

פּאָליטישע קאָנפערענצן וועגען וויכטיגע פראַגען

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג האָט דער מאַרשאַל פּילסודסקי קאָנפערירט מיט'ן פּרעמיער סלאַוועק. די קאָנפערענץ האָט געדויערט אַ שעה צייט. קיין קאָמוניקאַט איז נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען. דער דאָזיגער קאָנפערענץ גיט מען צו אַ וויכטיגע בעדייטונג.

נאָכדעם האָט דער פּרעמיער סלאַוועק קאָנפערירט מיט'ן געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי, וועלכער האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע אין „בעבע".

6 אַ זייגער איז ביים פּרעמיער פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען דער פאָר-בעוועגונג.

פּראָצעס געגען מיטגלידער פון שומרי שבת

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראַפיש). אין תל-אביב'ער געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען הרב כאַגי פון פּתח-תקוה און 2 יודישע קאָלאָניסטען, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אַז זיי האָבען צוזאַמען מיט 100 מיטגלידער פון שומרי שבת זיך געשטעלט אום שבת אויפ'ן שאָסע צווישען תל-אביב און פּתח-תקוה און געשטערט דעם אויטאָ-פערקעהר און דערביי אָפּגעשטעלט אַן אויטאָבוס מיט מיליטערישע זעלנער. דאָס געריכט האָט אָנגעפּונען, אַז די בעשולדיגטע האָבען עובר געווען אויפ'ן געזעץ פון פּערזענליכע פרייהייט און פערמשפּט יעדען צו בעצאַהלען צו 5 פונט און 50 פונט קויציע, אַלס בעוואַרענונג, אַז זיי וועלען נישט מעהר עובר זיין אויפ'ן דאָזיגען געזעץ.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די פרענקעל-יורשים

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש) אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון די פרענקעל-יורשים איז געוועהלט געוואָרען אַ קאָמיטעט, וועלכער האָט דאָס זיץ-אָרט אויף מאַריאַוויצקאַ 5 ביי אַדוואָקאַט פרענקעל.

לאָדזער נייעס

געהיימנישפולער מאָרד אין באַלוט

(2) אויף שאָפּענאַ-גאַס 18 איז געקומען צו גאַסט צו זיין פריינד נאָוואַצקי, דער 35-יעהריגער טאָביאַנסקי פון ריבנאַ 7, נאָך 12 אַ זייגער ביינאַכט איז טאָביאַנסקי געגאַנגען אַ היים, ווען ער האָט זיך געפונען אין טויער פון שאָפּענאַ 18 האָט אַן אומבעקאַנטער אין איהם געשאָסען 5 מאָל און איהם אַוועקגעלעגט אַ טויטען אויפ'ן אָרט. דער מערדער איז אַנטלאָפען. די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג וועגען פעסטשטעלען די סבה פון מאָרד און צו כאַפּען די מערדער.

אַרבייטסלאָזע רייסען זיך אַריין אין זגערזשער מאַגיסטראַט

זגערזש, 28 (טעלעפאָניש) היינט ביינאַכט האָט עפּעס אַ ווייטלער אַרויסגעלאָזט אַ גערן פאַרן טויער פון מלוה-ה׳שען אַרבייטס-פערמיטלונגס אַמט אַ מעלדונג, אַז דער מאַגיסטראַט האָט אַרבייט פאַר די אַרבייטסלאָזע, אַ המון פון 600 אַרבייטסלאָזע זענען אַוועק אין מאַגיסטראַט און פערלאַנגט אַרבייט. דער בורמיסטער און וויצע-בורמיסטער האָבען אויפגעקלערט די אַרבייטסלאָזע, אַז דער מאַגיסטראַט האָט אַ אַ בעקאַנטמאַכונג נישט אַרויסגעגעבען, האָט אָבער נישט געהאָלפען און די אַרבייטסלאָזע האָבען זיך אַריינגעריסען אין מאַגיסטראַט. ס'איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס מיט דער פּאָליציי, וועלכע האָט לסוף צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

פון האנטוועבעריי צום מעכאנישען וועבשטול

מיט איינינע טעג צוריק זענען אין לאדז פערעפנט געווארען די הכנות צו דער נייער אקציע פון „ארט“, וואס איז אונטערגענומען געווארען אויף די מיטלען פון דעם פאלקס־געזונט־קאסע־פיינאנס, אמעריקע, אריבערפיהרען יודישע האנטוועבער צו מעכאנישער ארבייט. ס׳ווערט ארגאניזירט א פאבריק אונטערנעהמונג, וואו א געוויסע צאהל געוועזענע האנטוועבער — דערווייל נאר א פאר צענדליג — מעלען אוועקגעזעצט ווערען ביי מאדערנע עלעקטרישע וועב־מאשינען, אין ראציאנעלע בעדינגונגען פון ארבייט. מיט דער דאזיגער נייער פאבריק איז געמאכט געווארען אן אויסערסט וויכטיגער אנהויב. געלינגט דער דאזיגער עקספערימענט, אזוי קאן מען האפען, אז די מעכאניזירונג פון דער יודישער האנט־וועבעריי איז, ווי אזוי איז דאס איינמאל ווערט א ענקערע גענומען אין א שנעלערן טעמפ און וועט ארויס פון אינגיץ אטווי און מיטלען ביי די דירעקט פעראינטערעסירטע גופא.

די יודישע האנדוועבער אין לאדז — דאס איז א בעזונדערס טרויעריג קאפיטעל אין די איצטיגע באמת טראגישע ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען ביים פוילישען יודענטום. זייער צאהל דערגרייכט אין לאדז און אין דער אומגעגענט אנ׳ערך 4000, וואס צוזאמען מיט די פרויען און קינדער מאכט עס אויס נישט ווייניגער פון 18—20 טויזענד נפשות. זעלטען ווען מען טרעפט אין פוילען אזא טרויעריג בילד, ווי אין די קווארטאלען, וואו עס האבען זיך צוזאפגעשטיקט אט די יודישע האנטוועבער. אויף יעדען שריט און טריט קען מען זיך דארט אנשטויסען אויף שרעקליכער ארימקייט, הונגער, האפנונגס־לאזיגקייט.

אויך אין ביאליסטאק האבען מיר נאך מיט א צייט צוריק געקאנט טרעפען נאר א סך אזעלכע עקזיסטענצען. אבער די ביאליסטאקער האנדוועבער האבען זיך די לעצטע יאהרען בעווייזען ארויפגע־ארבייט. שוין באלד נאך דער מלחמה האבען זיך די ביאליסטאקער יודישע האנטוועבער ארגאניזירט און אנגעהויבען אין א גרויסער צאהל אריבערגעהן צו מעכאנישער ארבייט. מען האט אוועקגעשטעלט ביי זיך אינדערהיים איינעם, צוויי און אפט אפילו דריי מעכאנישע וועבשטולען מיט עלעקטרישע מאטארען און מען האט אנגעהויבען צו ארבייטען פאר די גרויסע פאבריקען און איבערקויפער. עס האט זיך דערבילדעט אויף אזא אופן א גאנצע היפשע גרופע — לוינקעטניקעס, וואס האבען אפילו ביי די נייע בעדינגונגען, ביי דער וואקסענדיגער ראציאנאליזאציע און מאדערניזאציע פון די גרויסע טעקסטיל־פאבריקען, זיך געקאנט דורכזעצען מיט זייער ארבייט און פערהעלטנישמעסיג אנשטענדיג פערדינען.

גראד די לאדזער טעקסטיל־אינדוסטריע האט אין משך פון די לעצטע עטליכע יאהר דורכגעמאכט א גאנץ שטארקע ענטוויקלונג אין דער ריכטונג פון מאדערניזאציע און ראציאנאליזאציע. עס איז בעדייטענדיג אויסגעוואקסען די צאהל מעכאנישע וועבשטולען, עס זענען אריינגעבראכט געווארען פון אויסלאנד מאשינען פון נייער קאנסטרוקציע, עס זענען אינוועסטירט געווארען גרויסע קאפיטאלען אויף אוועקצושטעלען נייע פראדוקציעס און אויף אויסארבייטען ארטיקלען, וואס פלעגען פריהער איינגעבראכט ווערען פון אויסלאנד. עס איז אויסגעוואקסען א קונסטזיידענע־אינדוסטריע פון הויכער קוואליטעט, א גרויסע טריקאטאזש־ און הענטשקער־פאבריקאציע א. א. וו.

מיר האבען דא צו טון מיט א פראצעס, וואס קומט איצט פאר אין דער פוילישער אינדוסטריע און האנטווערק בכלל און וואס כאפט ארום כמעט אלע פראדוקציע־בראנשען. די פוילישע אינדוסטריע און דאס פוילישע האנטווערק זענען מיטגעריסען געווארען מיט דעם אלגעמיינעם פראצעס פון ראציאנאליזאציע, וואס מיר טרעפען איצט אין אלע פארגעשריטענע לענדער. צום גרויסען טייל איז אין פוילען דער פראצעס ארויסגערופען און געשטיצט געווארען דורך דעם צאלקריג מיט דייטשלאנד און דורך דער עקסטרעם־פראטעקציאניסטישער פאליטיק פון דער פוילישער רעגירונג. עס איז אבער נישטא קיין ספק, אז אויך ביי דער נייער סיטואציע, וואס שאפט זיך איצט פאר דער פוילישער אינדוסטריע אין צוזאמענהאנג מיט׳ן האנדעלס־אפמאך מיט דייטשלאנד, וועלען די בעשטרעבונגען און די מיטלען צו ראציאנאליזירען און מאדערניזירען די פוילישע אינדוסטריע און האנטווערק נישט אפגעשוואכט ווערען.

פאר די עטליכע טויזענד יודישע האנטוועבער פון לאדזער ראיאן, וואס האבען זיך ביז איצט נישט געקאנט מיט איינעגער איניציאטיוו צופאסען צו די נייע בעדינגונגען, שטעהט דעריבער א קלארער, אומפערמיידליכער וועג — דער וועג פון פולשטענדיגען רואין און אונטערגאנג, — אויב ס׳וועט נישט קומען רעכטצייטיג די הילף פון דער זייט פון דער ארגאניזירטער יודישער געזעלשאפטליכקייט. מיר מיינען דעריבער האפען, אז דער נייער פרוב, וואס ווערט איצט געמאכט אין לאדז, וועט זיך איינגעבען און וועט אזוי ארום שאפען די נויטיגע אטמאספער פאר דער ווייטערדיגער ארבייט אין דער ריכטונג און וועט אויסדרעהען א וועג פאר א ברייטערער און פערצווייגטער אקציע.

ל. פ—ג.

פאליטישער טומעל צוליב איינעם יודישען גענ.-גובערנאטאר

מען איז נישט צופרידען, וואס סיר אייזיק אייזיקס זאל ווערען גענעראל-גובערנאטאר פון אויסטראליע

לאנדאן. אין דער אויסערליכער פאליטיק פון ענגלאנד, איז איצט ענטשטאנען א גרויסער טומעל צוליב דעם יודען סיר אייזיק אייזקס, דער גענעראל־פראקוראר פון אויסט אליער הויף־געריכט, וועמען מען וויל בעשטימען אלס גענעראל־גובערנאטאר אויפ׳ן ארט פון לארד סטאנהאוזען.

דער טומעל איז נישט צוליב דעם, וואס סיר אייזיק אייזיקס איז א יוד, סיר אייזיק אייזיקס איז זעהר אנגעזעהן און זעהר בעליבט אין אויסטראליע און די פראגע פון ראסע ווערט דא נישט בעטראכט. די הויפט־מניעה איז דאס, וואס ער איז א געבוירענער אויסטראליער, נישט קיין געבוירענער ענגלענדער און דאס איז די הויפט־סיבה פון׳ם טומעל.

און דער געשיכטע פון דער ענגלישער קאלאניאל־פאליטיק איז נאך קיין מאל נישט פארגעקומען אזא פאל, אז א ווייטערקעניג ארער א גענעראל־גובערנאטאר פאר א ענגלישער קאלאניע זאל בעשטימט ווערען אזעלכער, וואס איז א געבוירענער און א בירגער פון דער קאלאניע. מען האט שטענדיג בעשטימט אן ענגלענדער, וועלכער פלעגט ארומקומען מיט׳ן גאנצען פראכט און גלאנץ פון ענגלאנד. דאס איז דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון דער ענגלישער קאלאניאל־פאליטיק, חוץ ואלא בעשטימונג קומט פאר, דאס איז א רעוואלוציע אין דער קאנסטיטוציאנעלער בעציהונגען פון דעם לאנד מיט די קאלאניעס.

דער גענעראל־גובערנאטאר איז דער פערטרעטער פון׳ם קעניג, און די לעצטע ארבייטער־רעגירונג וועלכע איז ענטשטאנען אין אויסטראליע און וועלכע האט ארונטערגעזעצט ברוסעם ארמיניסטראציע, איז ביי דער מיינונג, אז עס איז נישט נויטיג צו ברענגען א גענעראל־גובערנאטאר פון ענגלאנד, אויב עס געפינט זיך א פעהיגער מענש אין אויסטראליע, וואס פאסט זיך פאר דעם אמט.

עס פערשטעהט זיך, אז אין ענגלאנד איז מען מיט דעם נישט שטארק צופרידען. ווייל אן אויסטראל יער אלס גענעראל־גובערנאטאר איז נישט קיין ריכטיגער ענגלישער פערטרעטער און קען נישט היינט דעם קעניגס פערטרעטער.

אויך אין אויסטראליע גופא מיינט זיך אנאנדער צופרידענהייט מיט א נייעם מנהג. די יעניגע, וואס ווילען גוטע בעציהונגען מיט ענגלאנד מיינען, אז דאס קען שאפען נישט נאר קיין פריינדליכע שטימונג צווישען ענגלאנד און איהרע קאלאניעס. און אזוי טומעלט זיך זעהר איבער דעם און מען ווארט מיט אונגעדולד אויף דעם סוף פון דער בעשטימונג.

דער מיניסטער פאר די קאלאניעס לארד פאספילד האט נאך זיין מיינונג וועגען דעם נישט ארויסגעזאגט, און מען ווייס נאך נישט וואס די מיינונג איז פון דער ארבייטער־רעגירונג וועגען דעם.

אייזיק אייזיקס איז נישט נאר א געבוירענער יוד, נאר ער איז איינער פון יענע יודען, וועלכע האבען א גרויסען אינטערעס אין יודישע פראגען און איז אפילו א קענער פון דער העברעאישער שפראך.

דער ערשטער יודישער קאנטאן

זאל שוין באלד געשאפען ווערען אין ארץ־ישראל

ווי מ׳איז מודיע פון ירושלים, האלט איצט די פאלעסטינער רעגירונג אין פערטיג מאכען א נייעם פלאן, אז פאלעסטינע זאל איינגעטיילט ווערען אין קאנטאנען, ווי שווייצאריע. אין שווייצאריע זענען דא 25 קאנטאנען, וועלכע זענען פעראייניגט אונטער איין פעדעראלער קאנסטיטוציע.

דער נייער פלאן וועט איבערגעגעבען ווערען קיין לאנדאן. די ענגלישע רעגירונג וועט דארפען דעם פלאן אפראבירען.

דער ערשטער עקספערימענט מיט אזא קאנטאן וועט געמאכט ווערען מיט דער שאפונג פון א יודישען דיסטריקט, וואס וועט אין זיך אריינ־נעמען די שטאט תל־אביב, וואס האט איבער 47 טויזענד יודישע איינוואוינער, ווי אויך 40 קאלא־ניעס, וואס ריגלען ארום פתח תקוה, ראשון לציון און רחובות. ארום און ארום וועט דער קאנטאן האבען א בעפעלקערונג פון איבער 70 טויזענד יודען. דאס וועט זיין דער ערשטער פאליטיש־פרייער יודישער קאנטאן, וואס וועט זיך האבען זיין אייגענע יודישע קאנטאן־רעגירונג.

מאיאר קעמפבעל, וואס איז איצט דער קאמי־סאר פונ׳ם דרום׳דיגען דיסטריקט אין פאלעסטינע, וועט, ווי ס׳ווערט איבערגעגעבען, זיין ספעציעלער קאמיסאר פונ׳ם דורכאויס יודישען קאנטאן און חוץ איהם וועלען זיין עטליכע יודישע גובערנאטארען פאר דער פיהרונג פונ׳ם גרויסען יודישען דיסטריקט.

ס׳וועלען זיין נאך א סך קלענערע יודישע בעאמטע. די אראבער וועלען גארנישט האבען צו זאגען איבער׳ן יודישען קאנטאן. אויב דאס זאל זיך ארויסווייזען פאר א דערפאלג, וועט א ביסעל שפעטער בעגרינדעט ווערען א צווייטער יודישער קאנטאן. מ׳רעדט אויך וועגען א יודישען קאנטאן אינ׳ם צפון און דרום־טייל פון שרון, אויך וועגען א יודישען קאנטאן אין גליל.

דער ערשטער יודישער קאנטאן ארום תל־אביב וועט אנגערופען ווערען מיט׳ן נאמען „יהודה“.

דאס איז צום ערשטען מאל, זינט די יודען זענען פערטריבען געווארען פון ארץ־ישראל, וואס ס׳וועט געשאפען ווערען א יודישער שטאט, מיט אן אייגענער יודישער פערוואלטונג, מיט פאליטישע רעכט, מיט אייגענע בעאמטע „צו רעגירען און צו פיהרען דאס לאנד“.

די ראל פון דייטשע אנטיסעמיטען

אין די ערשטע רוסישע פאגראמען

אינטערעסאנטע דאקומענטען אין א ווערק פון ס. פראפער

דער בעקאנטער רוסישער זשורנאליסט ס. פראפער, רעדאקטאר פון „בירושעווע וויעדאמאס טי“, בעשרייבט היסטארישע אינטערעסאנטע פאקטען. אינטערעסאנט איז דער קאפיטעל וועגען די פאגראמען אויף יודען אין רוסלאנד.

ס. פראפער שטאמט פון נעגרוש. זיין זיידע, ד״ר פלאך, איז געווען דער ערשטער ראקטאר, וואס האט א לענגערע צייט פראקטיצירט אין זגערוש.

אט וואס פראפער גיט איבער אין זיין ביא־גראפישען ווערק.

אין זומער פון 1881 ביז איך געפאהרען אפ־רוהען אויף א פאר וואכען קיין אויסלאנד. פון דער גרעניץ אן האב איך דירעקט בענוצט דעם דריטען קלאס אויסלענדער. אויף איינער פון די סטאנציעס, הינטער קעניגסבערג, איז צוגעקומען א מיין קופע א פרישע פערזאן, דער מענש האט מיט זיין נאכ־עקטעריסטישער פיגור און מיט זיין מערקווירדיגען אויסזעהן געצויגען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון אלע פאסאזשירען. ער האט באלד אנגעהויבען א סך צו רעדען און קיין מינוט נישט צוגע־מאכט זיין מויל. מען האט תיכף אין איהם דער־קענט, אז דאס איז א רעדנער פון פאך, א בעגאב־טער און געשולטער טריבון. אין זיין ספעציעלער קליידונג האט מען דערקענט, אז ער געהערט צו דעם שטאנד פון א׳עוואנגעלישען גייסטליכען. ער האט געקאנט זיין פון 40 ביז 45 יאהר לויט זיין אויסזעהען. „ער איז זעהר צופרידען — האט יעדער באלד ביים אריינטרעטען ניך הויך זיין צופרידענקייט אויסגעדריקט — מיט דעם וואס ער פאהרט איצט אין דריטען קלאס. דא קאן מען וועניגסטענס בע־קוועם פאהרען און נישט האבען לעבען זיך די קרום־נעזיגע. איך קום פון ערשטען און צווייטען קלאס — איז וועמען קאן מען דארט טרעפען? יודען און ווייטער יודען! ווער פון איך האט בעזוכט די בערלינער טעאטערס? וואו מען דער אמה׳ער רייטשער בירגער דארט זיצען? אויף דער נאר־לעריע! ווער קאן דערגרייכען צוצוקומען צו א לאושע אדער א פארקעט־שטוהל? אלע זיצע, בעקוועמע פלעצער זענען שוין פון לאנג פערכאפט פון די קינדער אוזראעלס. ווער בעזיצט איי בערלי־נער די שענסטע וואוינונגען? וועמען זעהט מען אין די גאסען פאהרען אין די שענסטע קאטשען מיט די פראכטפולסטע פערד איז געשפאנט? — אריענט. אריענט און ווידער אמאל אריענט. אזוי קאן ווייטער נישט בלייבען. די יודען האבען עוזר „אלאנס אוראליט אוניווערזעל“ און אויך מיר טוען זיך פער־[איינטען?] איז איין בונה.

און אלע פרעמדע עלעמענטן וואס שטויסען זיך אריין, וואו מען דארף זי נישט. מיט כוח ארויס־שטויסען, איך פאהר איצט קיין נייי־רופין... דארט געפינען זיך נאך מענשען, עכטע, אמת׳ע מענשען. פון דארט אויס — פערענקט גוט וואס איך זאג איך איצט, וועט אינגיכען ארויסגעהן אן אויפרוף אין דער וועלט“...

ער האט זיך שפעטער דירעקט צו מיר גע־ווענדעט און געפרעגט, האט פאר א רייזע־פלאן איך האב. איך האב זיך פארגעשטעלט און געזאגט, אז איך קום איצט דירעקט פון פעטערבורג און א. א. איך בין א ציטונגס־מענש. ער האט מיר דערויף געגעבען זיין וויזיט־קארט, און איך איהם מיינע.

„איהר אין רוסלאנד האט נאך ביז איצט גע־לאזט זיצען אייער לאנד מעליקאן“ — האט ער ווייטער צו מיר געזאגט — „ער וויל דאך געפינען דעם ריכטיגען שליסעל צו עפענען יענעם טויער פאר די יודען, זיי זאלען קאנען נאך ווייטער ארייני־דרינגען אין אלע פערשלאסענע ערטער. ער וועט אבער באלד ברעכען האלז און נעניק. מיר האבען דא גאנץ גענויע אינפארמאציע פון דארט. אונ־זערע הענט דערגרייכען ווייט. ווען די ערשטע פער־דערען פון יודישע בעטגעוואנד וועלען פליהען אין די גאסען, דעמאלט וועלען זיי אנהויבען צו פער־שטעהן, וואו עס איז זייער אייגענטליכער פלאץ. און די פערדערען וועלען אינגיכען דארט פליהען. אלע נויטיגע פארבערייטונגען צו דעם זענען שוין דארט געמאכט“.

פאר דער סטאנציע פראנקפורט האט זיך דער הער געזעגענט און איז אראפגעגאנגען. איך האב ארויסגענומען זיין וויזיט־קארט און געלייענט.

ד״ר א. אלף שטעקער, בערלין

פרעדיגער פון הויף און קאטעדרע“.

דורך בערלין בין איך נאכדעם דירעקט צו־ריקגעפאהרען קיין פעטערבורג. אויפ׳ן וועג שוין האב איך געלייענט ידיעות איבער יוגנטן און אין פערשידענע געגענדען פון רוסלאנד זענען אויסגע־בראכען פאגראמען אויף יודען. אין א דייטשער ציטונג האב איך אויך געפונען א נאטיץ, אז אין נייי־רופין האט זיך געבילדעט א פעראיין וואס זעהט פערשפרייטען אין דייטשלאנד די מעטאדען, ווי אזוי צו בעקעמפען די געפאהר פון דער יודישער הערשאפט...

איך האב זיך באלד דערמאנט די ווערטער פון דעם הויף־פרעדיגער ד״ר שטעקער.

קומענדיג קיין פעטערבורג איז בעת רעדאקציע פון מיין צייטונג, האב איך געפונען צווישען א סך פריוואט־בריוו אויך א קרייצבאנד, אדרעסירט צו מיר, אנ׳אויפרוף אין דייטשער שפראך, געדרוקט מיט גרויסע אותיות אויף שלעכטע פאפיר. דער אדרעס איז געווען לויט מיינער אנ׳אלטער וואוינונג (אויף מיין צייטונג האב איך גראד געהאט ביי זיך מיטגענומען וויזיט־קארטען פון דער צייט ווען איך בין נאך געווען מיטארבייטער אין „הערהאלד“, און א איינע האב איך אויך דעם ד״ר שטעקער געגעבען). דער אויפרוף האט געהאט פאלגענדען אינ־האלט:

„אויפרוף צו דער קריסטליכער וועלט:

„שטעהט אויף, איהר קריסטען אלע, און ווארפט אראפ פון זיך דעם יאך פון די יודען. טרייבט זיי אלע קיין פאלעסטינע, די וועלכע אונטער־דריקען אונז, קריסטען, פערגרייניגט אייך אלע צו־זאמען אין די דערפער און אין די שטעט און קומט אונז צו הילף.

„איהר אונטערדריקטע קריסטען, שרעקט אייך נישט פאר די יודען, א גרויסער העלד געהט פאר־אויס אין אונזער ארמעע... מיר ווילען ראטעווען אונזער „האב און גוטס“ פון זייערע הענט. ארויס פון לאנד, אלע יודען! עס זאל הויך לעבען ביס־מארק, ד״ר הערינג, לעבען הויך ד״ר שטעקער, לעבען הויך.“

(סוף קומט)

קייזער פראנץ יאזעפ׳ס א זוהן א בעטלער

אין מעהריש־שענבערג איז ארעסטירט גע־ווארען דער פיר און זעכציג יעהריגער בעטלער סלאוואטשעק, וועלכער איז זיך מיחס, אז ער איז אנ׳אומלעגאלער זוהן פון קייזער פראנץ יאזעף דעם ערשטען. ער האט ביי זיך געהאט וויזיט־קארטען פון געוועזענעם קייזער פראנץ יאזעף דער ערשטער. [illegible]

דער אלטער בעטלער, וועלכער קומט פון עסטרייך, איז ווירקליך שטארק ענליך צום פער־שטארבענעם קייזער. ער דערצעהלט, אז זיין מוטער איז געווען א קעכין אין קייזערליכען הויף, און מחמת זי איז געווען א זעלטענע שעהנהייט האט איהר דער קייזער געמאכט פאר זיין געליבטער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 29 א אייר תר"ץ

אפריל
זון-אויפגאנג 4.14
זון-אונטערגאנג 6.54

2 פראלאנגאציעס, 1 באנקראט

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אין האנדעלס־געריכט איז נעכטען אריינגעפלאסען א בקשה וועגען פראלאנגאציע פון די אפצאהלונגען פון דער פירמע טעקסטיל־אינדוסטריע מיכאל גלאזער און זאהן, אקציען־געזעלשאפט", זיעלאנא 5. די פירמע איז ענטשטאנען אין 1902, דער גרונד־קאפיטאל פון דער אקציען־געזעלשאפט איז אפגעשאצט געווארען אויף 800,000 זלאטעס. די לאגע פון דער פירמע איז איצט אזוי, אז פערמאגענדיג די נויטיגע מיטלען אלע חובות אפצוצאהלען, איז זי צייטווייליג דאך געצוואונגען אפצושטעלען די צאהלונגען. פון דעם צוגעשטעלטען בילאנס איז צו זעהען, אז ער איז געשלאסען אויף 3,000,000 זלאטעס, דערפון בעטרעפט דער פליסיגער אקטיוו, קאסע, וועקסלען, ווערט־פאפירען, בעל־חובות, פערטיגע און האלב־פערטיגע סחורה, רויה־מאטעריאלען — העכער 2,000,000 זל. און א בערשטייגען דעם פאסיוו אויף 60,000 זל. נישט־פליסיגער אקטיוו (אומבעוועגליכקייט, מאשינען א. ד. גל.) איז ווערט העכער א מיליאן זל. צו דער קריטישער לאגע פון דער פירמע האט געבראכט דער אלגעמיינער קריזיס אין דער לאדזשער אינדוסטריע. א גרויסע צאהל בעל־חובות צאהלען נישט זייערע פערפליכטונגען. די אינקאסע איז זעהר פערשוועכט, קיין קרעדיטען זענען נישטא, עס איז שווער געווארען העכער צו... די פירמע וועלכע האט בעשעפטיגט אין 1929 500 ארבייטער בעשעפטיגט איצט קוים 180. דער פלאן פון סאנאציע פון דער פירמע איז א רעאלער און א ליכטער ארורכפיהרבארער (די אומבעוועגליכקייטען פון דער פירמע, וועלכע געפינען זיך אין ראדאגאשטש וועט מען בעלאסטען אויף דעם ציל מיט א פרייער היפא־טעק, מיט א לאנגטערמיניגער הלוואה. מען רעכענט אויף א הלוואה פון 400,000 זל. פון דער סומע וועט מען קענען אפצאהלען א טייל פון די חובות, און אויסא בייטען און שטערונג און האלב־פערטיגע סחורות און רויה־שטאפען. א חוץ דעם רעכענט מען אויף דער מעגליכקייט פון איינקאסירען די חובות, וואס דערגרייכען ביז א מיליאן זלאטעס.

גלייכצייטיג איז אריינגעפלאסען א בקשה וועגען פראלאנגירען די אפצאהלונגען פון דער פירמע „יאן פאל און זוהן", איינהאבער ברידער אש, לאדז, זולושינאס 5. די פירמע „פאל און זוהן" פאבריק פון פלוש און גאבעלין־אויבייטונגען, עקזיס־טירט פון 1855. די איצטיגע איינהאבער פון דער פירמע, ברידער אוסעי און משה אש פיהרען די אונטערנעהמונג פון 1912. אין דער לעצטער צייט אינדוסטריע פיהלט זיך א שווערער קריזיס. און אין צוזאמענהאנג דערמיט, האבען א רייה פירמעס, וועלכע זענען שולדיג דער פירמע פאל געלד אפגעשטעלט זייערע צאהלונגען. עס זענען אויך פארלוירען געגאנגען צוויי סעזאנען צוליב אטמאספערישע בעדינגונגען א. ד. גל. העגען דער לעבעדיגקייט און נעוטען יסוד פון דער פירמע זאגען עדות די אומשטענדען, און נישט־קוקענדיג דערויף, וואס די אינפאנטען האבען צוגענומען ביי דער פירמע סחורה פאר א 50,000 רובעל און נאלד, האט זי דאך זיך צוריק אויפגעשטעלט, אויסגעהאלטען, און נאך בעוויזען צו פערברייטערען די אונטערנעהמונג. דער בילאנס האט בעוויזען, אז דער אקטיוו פון דער פירמע צוזאמען מיט די אומבעוועגליכקייטען בעטרעפען 1,177,337 זל. דער פאסיוו פון דער פירמע בעטרעפט 840,000 זל. דער גאנצער חוב געפינט זיין רעקונג אין די אקטיוען. און עס בלייבט נאך איבעריג פון 387,000 זל. א צט ווערט דער פערקויף אויסגעפיהרט נאר פאר מזומן געלד, און די סאנאציע פון דער פירמע איז אין דער נאהענטסטער צייט מעהר ווי מעגליכקייט.

*

וועגען דעם באנקראט פון דער פירמע „האנדעלס־הויז ברידער שאר" איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען. נאכדעם ווי דער צייטווייליגער סינדיק, ארוואט פרל. העגענאוויטש האט בעריכטעט וועגען דעם באנקראט און דער ריכטער־קאמיסאר, הר' גראס, האט געעפענט א דיסקוסיע, האט ארווא אט ניימאן, דער פארשטעהער פון דער פירמע־קרעדיטארקע „דזשאנדעל" אריינגעטראגען א פארשלאג צו שאפען א פערוואלטונג פון די קרעדיטארען, און וועהלען א ענטגילטיגען סינדיק צו ליקווידירען דאס פערמעגען פון דער באנקראטירטער פירמע.

די קרעדיטארען האבען אויסגעוועהלט אלס סינדיק דעם ארווא אט פרל. אננא העגענאוויטש און בעשלאסען אונרכצופיהרען די ליקווידאציע פון דעם רעשט פערמעגען פון דער באנקראטירטער פירמע דורך ליציטאציע.

דאס געריכט האט אויף דער לעצטער זיצונג דעם דאזיגען בעשלוס פון די קרעדיטארען בעשטעטיגט.

וועגען אונטערשטיצונגען

דעלעגאציע פון ארבייטסלאזע ביים שטאט-פרעזידענט

(מ) צום פרעזידיום פון'ם מאגיסטראט האט זיך געמאלדען א דעלעגאציע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו בעקומען די געזעצליכע אונטערשטיצונגען, און זענען נישט בערעכטיגט צו בעקומען קיין דרינגענדע, ד. ה. די אזוי גערופענע ווינטער־אונטערשטיצונגען.

די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען דורכן פרעזידענט זשעמיענצקי. די דעלעגאציע האט פאר־געשטעלט דעם פרעזידענט די קלעגליכע לאגע פון די עטליכע טויזענד ארבייטער, וועלכע האבען נישט פון ערגעץ קיין אונטערשטיצונג, און אפילו נישט קיין האפנונג אויף ארבייט.

פרעזידענט זשעמיענצקי האט אנגעוויזען דערויף אז די שטאט האט נישט קיין שום מעגליכקייטען צו ווירקען אויפ' פערברייטערען פון דער אקציע פון דרינגענדע הילף, ווייל דער מאגיסטראט פיהרט נאר אויס די אמטליכע זייט פון דער אקציע — רע־גיסטרירט און צאהלט אויס די אונטערשטיצונגען. דער פרעזידענט האט אבער צוגעזאגט דער דעלעגאציע צו אינטערוועניר̈ען אין דער וואיעוואדשאפט און אין דעם מיניסטעריום פון ארבייט און עפענט־ליכער שוץ וועגען צושיקען די אקציע פון די דרינגענדע אונטערשטיצונג אויך איבער די לאנגע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען ביז 1. אפריל אויס־געשעפט דאס רעכט צו די געזעצליכע אונטער־שטיצונגען. גלייכצייטיג האט דער פרעזידענט ער־קלערט דער דעלעגאציע, אז וועגען די רעזולטאטען פון זיין אינטערווענציע, וועט ער אינפארמירען די דעלעגאציע מיטוואך, דעם 30. ה. ח.

א שטילע ליבעס-טראגעדיע אויף אלעקסאנדראווסקא-גאס

א ליבע אין זעלנערישען מונדיר.—הייסע ליבעס-בריף ציהען איהם צוריק קיין לאדז.—

זי האלט איהם אויס עטליכע יאהר—איצט וויל ער זי אוועקווארפען

(שנל) אויף אלעקסאנדראווסקא גאס און די ערשטע נומערען פערנעהמט א בעשיידענע וואוינונג די פאמיליע ז. זייער עלטסטע טאכטער, וועלכע האט געשמ'ט פאר א שעהנהייט, פלעגט האבען אין גאס אסך „באוואונדערער" דאס פרוילין איז אבער געווען א בעשיידענע, א צוריקגעהאלטענע און זיך פון די פארשלאגען פון די יונגעליט נארנישט געמאכט.

איינמאל איז צו זיי אין שטוב אראפגעקומען א בעקאנטער און מיט זיך מיטגעבראכט זיינם א קאלעגע, א סאלדאט פון 28־טען פ. ק. וועלכער האט געדינט אין לאדז. דער יונגערמאן שטאמט אליין פון בריסק און איז אהערגעשיקט געווארען כדי אדורכצומאכען זיין מיליטער־דינסט. ה' ב. (אזוי הייסט דער יונגערמאן) האט זיך אין דעם מיידעל גלייך פערליבט און פלעגט עפטערס ארויפ־קומען צו איהר אין שטוב אריין.

אז ב. איז בעפרייט געווארען, און געדארפט אהיימפאהרען קיין בריסק, איז ער אוועק צום מיי־דעלס עלטערען און זיי געבעטען, אז זיי זאלען מסכים זיין צום שידוך מיט איהם. דער מיידעלס עלטערען האבען לכתחילה נישט געוואלט מסכים זיין, אבער ער האט געשוואוירען אז ער ליבט זי, און אהן איהר קען ער נישט לעבען.

פון דער תיים האט ה' ב. זיין געליבטע בעשיט מיט הייסע ליבעס־בריף און ענדליך אין יאהר 1925 איז ב. געקומען קיין לאדז.

פערשטעהט זיך, אז ער איז גלייך אוועק צו איהרע עלטערען אויף אלעקסאנדראווסקא גאס.

זיי האבען איהם האר איינגענומען צו זיך אין שטוב אריין, געגעבען צו עסען, טרינקען און שלאפען אין פערלויף פון צוויי יאהר. דער מיידעלס עלטערען נישט קיין פערמעגליכע, האבען זיך כמעט דורכ־חתן־בחור ראנגירט, אבער וואס טוט מען נישט חתן־בחור ראנירט, אבער וואס טוט מען נישט נאך לאנגע זוכעניש, האט דאס מיידעל פערשאפט איהר חתן א פערשטקלאסיגע פאסטען און א גע־שעפט אויף פרייזיטס־פלאן וואו ער געפינט זיך טאקע ביז היינטיגען טאג.

זעהענדיג פאר זיך א גוטע עגזיסטענץ־מעגליכ־קייט האט ער תיכף פארגעלייגט איהרע עלטערען, אז עס זאלען פארקומען אפיציעלע תנאים, און כך הוה.

אין פערלויפען נעגענעם יאהר אבער האט ה' ב. זיך ארומגעטעהע, אז ס'לוינט איהם נישט צו זיין ביי זיין כלה אין שטוב, און איז אוועק וואוינען אנדערשוואו. גלייכצייטיג האט ער בעשלאסען נישט מעהר צו קומען צו איהר און מיט איהר א בערצורייסען.

פונדעסטוועגען האט זיך אין הויז פון דער מיידעלס פאמיליע אנגעהויבען די אמת'ע טראגעדיע. דאס מיידעל איז אריינגעפאלען אין א שרעקליכער פערצווייפלונג און כמעט אנגעהויבען דאווענען צו קרענקען, די מוטער פון דעם מיידעל האט בעקומען א הארט־פאל, און איז געפעהרליך קראנק.

מען האט טאקע דעם פערשוין גערופען צו א דין־תורה צו א היגען רב, אבער דער בחור מאכט זיך דערווייל נישט הערנדיג.

אויף פערשידענע בעקאנטע פון דעם מיידעל פרובען צו פועלן ביי איהם מיט נוטען, אז ער זאל צו איהר צוריקקעהרען, אבער ער וויל דערווייל נישט הערען דערפון.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז אפילו דער שעף פון דער פירמע, וואו ב. ארבייט האט זיך אין דעם דאזיגען ענין אריינגעמישט, און ער דראהט איהם, אז באם ער וועט זיך נישט א בערבעטען מיט זיין כלה, מיט וועלכע ער האט זיבען יאהר גע־פיהרט א ליבע, וועט ער איהם בעווייזען פון פאסטען.

דערווייל איז ב. געבליבען ביי זיין עקשנות און וויל פון דער כלה אין ואך — צורייסען די תנאים.

פון אנ'אנקלאגער—א בעקלאגטער

א מעשה מיט א יודישען הויז-ווירט און א פאליציי-קאמיסאר

(ז) דאס שטעטישע געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט דעם פראצעס נעגען א געוויסען הענריק מאשלאנקא, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין בעליידיגען דעם פאליציי־קאמיסאר אלעקסאנדער פאוולאווסקי.

די פרטים פון דעם ענין זענען פאלגענדע: הענריק מאשלאנקא, א הויזווירט אין אלעקסאנדער האט געזאט עפעס א סכסוך מיט א לאקאטאר. ווען ער האט זיך אליין קיין עצה נישט געקענט געבען מיט דעם לאקאטאר, האט ער זיך געווענדעט צום פאליציי־קאמענדאנט נאך הילף.

דער קאמענדאנט האט ערקלערט, אז אזוי ווי דער ענין איז א נגאנצען א פריוואטער, וויל ער זיך נישט אריינמישען. מאשלאנקא האט אייגע־געקלאגט אין דער פאליציי דעם קאמענדאנט, און ערקלערט, אז דער קאמענדאנט האט זיך נישט געוואלט אריינמישען, ווייל ער איז א גוטער פריינד פון דעם צר שכנגד. די שטאטישע סקאראטסטווע האט ארויסגעשיקט אויספארשען דעם ענין דעם פאליציי־קאמיסאר אלעקסאנדער פאוולאווסקי. דער קאמיסאר האט פעסטגעשטעלט, אז דער קאמענדאנט האט געהאנדעלט ריכטיג, און מאשלאנקא איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט. בעת די געריכטס־אונטערהאנדלונגען האט מאשלאנקא אויסגעשריגען: „דער קאמיסאר איז פונקט א א גנב, ווי דער פאליציי־קאמענדאנט".

פאר די דאזיגע ווערטער, וועלכע מאשלאנקא לייקענט אפ, ער זאל זיי האבען געזאגט — האט דאס געריכט מאשלאנקא פערמשפט אויף דריי טעג ארעסט.

Dr. B. Donchin
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28 tel. 18-31.
קרענקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאהניע פון ארטאפעדישע ...
...

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף מלוכה-שטיצע פאר אפריל

(—) דער אונטערשטיצונגס־אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז עס האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף מלוכהשער ווינטער־אונטערשטיצונג פאר אפריל 1930, וועלכע האבען בעקומען אונטערשטיצונג פאר'ן חודש מערץ ד. י. פון דער קאסע ביי דעמועלבען אמט.

די ארבייטסלאזע, אין דער משפחה פון וועלכע עס ארבייט כאטש איין פערזאן, און וואוינט מיטן ארבייטסלאזען צוזאמען האט נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער ווינטער־אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין אונ־טערשטיצונגס אמט אויף פאמארסקא 18 פון 9 פריה ביז 2 א זייגער לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דינסטאג, דעם 29 אפריל —
G, H, I, J.
מארגען, מיטוואך, דעם 30 מאי —
K, L, Ł.
דאנערשטאג, דעם 1 מאי —
M, N, O.
פרייטאג, דעם 2 מאי —
P, R, S.
מאנטאג, דעם 5 מאי —
T, U, W, Z, Ż.

די ארבייטסלאזע, וואס מעלדען זיך צו דער רעגיסטראציע, דארפען צושטעלען: 1) א פאס, אדער אנ'אנדער אפיציעלע לעגיטימאציע, וואס בעשטעטיגט די פערזאן פונ'ם בעטער; 2) א לעגיטימאציע פונ'ם פ.ז.פ.פ., וואס שטעלט פעסט דעם פאקט פון קריגען מלוכהשע ווינטער־שטיצע פאר מערץ 1930.

5. מאי הויבט זיך אן

דער פאבאר פון יאהרגאנג 1909

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דער פאבאר פונ'ם יאהרגאנג 1909 זיך אנהויבען אין לאדזער פאוויאט פון דעם 5. מאי אן.

דער פאבאר וועט פארקומען אין לאקאל פון פ.ק.או. פאוויאט, פיעטריקאווער 187, טעגליך, 8 א זייגער אינדערפריה, מיט'ן אויסנאהם פון זונטאג און די חגא־טעג און וועט דויערן ביז'ן 18 יוני.

קומט מבקר-חולים זיין

דאס אייניקעל

און שטארבט פלוצים

אין קינדער שפיטאל אננא מאריא איז נעכ־טען געקומען מבקר חולים זיין זיין אייניקעל דער לאדזער בירגער ה' משה שוויטאלסקי. זייענדיג אין שפיטאל, האט זיך שוויטאלסקי דערפיהלט שלעכט און אין א קורצער ווייל איז ער געשטאר־בען פון א הארצשלאג.

פלוצים געשטארבען א פרא-ווינצער סוחר

פון גאסטיניין איז געקומען דער 56־יעהריגער חיטעלמאכער תערש דאנציגער, געהענדיג נעכטען אויף נאפיורקאווסקי גאס, נעבען הויז נומער 27, האט דאנציגער דערפיהלט זיך נישט גוט און איי־דער די פערבייגעהער האבען בעוויזען ארויסצו־רופען פאגאטאוויע איז ער געשטארבען. דעם טויטען קערפער האט מען אפגעפיהרט אין פראסעקטאריע.

קאנפערענץ וועגען שטרייק

פון קריסטליכע קצבים

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראקלאמירטען שטרייק פון די קריסטליכע קצבים און פלייש־הענדלער, דערוויסען מיר זיך, אז די רעגירונגס־מאכט פון לאדז וועט אין דער דאזיגער פראגע אינטערווענירען. נעכטען אינדערפריה איז אין דער וואיעוואדזטווע פארגעקומען א קאנפערענץ אין דער פראגע און אין די נאהענטסטע טעג וועט די שטעטישע סטאראסטווע צוזאמענרופען א קאנפערענץ אין דעם דאזיגען ענין.

קוואליפיצירטע גנבים

עס האנדעלט זיך וועגן גנבים וועלכע „בעארבייטען" שיך-געשעפטען

דעם 10 אקטאבער ארום 4 נאכמיטאג איז אין א היגען שיך-געשעפט אויף קילינסקיעגא אריינגעקומען א יונגע אנשטענדיג-געקליידעטע פרוי אין דער בעגלייטונג פון א שוין בציאהרטען מאנספערזאן און געבעטען זיך ווייזען א פאר באטעס.

דער סוחר, וועלכער האט נאך נישט געהאט קיין „פאטשאנטעק" און דריבער אויסגעקוקט אויף א גילדען לייזעכץ ממש, ווי אויף משיח'ן האט די קונים אויפגענומען מיט דער גרעסטער העפליכקייט און זיי פארגעלייגט זיין גאנצען, אגב זעהר רייכען אויסוואהל פון באטעס.

די קונה'טע איז אבער געווען א צושטארקע גרימאשניצע און האט כסדר געהאלטען אין איין נישטערן און קלויבען.

אין דעם זענען אין געשעפט אריינגעקומען 2 יונגע לייט לויט'ן אויסזעהן ארבייטער און זיך געהייסען ווייזען א פאר לאקשיך.

דער סוחר, ממש א איבערראשטער פון אזא אומערווארטעטען ערפאלג, האט דערווייל איבערגעבעטען די ערשטע און זיך גענומען בעדינען די נאר ערשט וואס אריינגעקומענע קונים.

די פרוי האט אבער אפנים זיך באין אופן נישט געקענט צוקלויבען קיין פאסיגע פאר באטעס און זי איז, צוזאמען מיט איהר בעגלייטער, אוועקגעגאנגען.

באלד נאכדעם, נישט קענענדיג דורכקומען מיט'ן פרייז, האבען אויך די 2 יונגעלייט אנגעהויבען צו פערלאזען דאס געשעפט.

דעם בעל הבית'ס א קליין מיידעלע, וואס איז גראד געווען אין געשעפט, האט אבער בעמערקט, ווי איינער פון די יונגעלייט פערשטעקען עפעס אונטערן פאלטען. זי האט וואגען דעם גלייך מיטגעטיילט דעם פאטער און דער לעצטער האט זיך גענומען נאכיאגען די חברה-לייט.

איינעם פון זיי האט זיך איהם נאך איינגעגעבען צו פערהאלטען; דעם צווייטען איז געלונגען צו ענטקומען.

ווען דער סוחר האט געפרובט דעם פערהאלטענעם אפצופיהרען אין פאליציי-קאמיסאריאט, איז פלוצלינג, ווי פון אונטער דער ערד ארויסגעוואקסען דער זעלבער עלטערער מאנספערזאן צוזאמען מיט דער יונגער פרוי, און ביידע האבען אויפגעהויבען א'גלארם הלמאי א „זשיד" שלאגט א'נ'אומשולדיג „קריסטליכען" יונגעל.

אויף זייערע קולות איז זיך צוזאמענגעלאפען א גרויסער עולם און איניגע בעלי רחמנים האבען שוין אפילו זיך גענומען ווארפען אויפ'ן „יוד" בכדי דאס אומשולדיגע „קריסטליך" יונגעל צו בעפרייען, פון זיינע אכזריות'דיגע הענד.

דערווייל זענען אבער אנגעקומען איניגע פאליציאנטען און דאס פערהאלטענע יונגעל, צוזאמען מיט'ן „יוד" אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט. אייגוועגס האבען זיי אויך מיטגעבעטען דעם „הער" מיט דער „מאדאם" כלומרשט אלס עדות פון דעם „אנפאל פון יוד אויפ'ן קריסט".

אין קאמיסאריאט האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער זשיד, וועלכער איז אנגעפאלען אויף דעם קריסטליכען יונגעל איז נישט קיין אנדערער, ווי פראנטשישעק שוויאנטעק. דאגעגען דאס „קריסטליכע" יונגעל האט זיך ארויסגעוויזען פאר דעם גוט בעקאנטען רעצידיוויסט אהרן בערנשטיין און דער בעיאהרטער הער פאר זיין פאטער.

אין דער יונגער פרוי האט די פאליציי דערקענט די בעוואוסטע גנב'טע, אנטאנינא שימטשאק, א קאכאנקע פון אלטען שלמה און די רעכטע האנד פון זיין „כשרה" פרנסה.

באלד איז אויך פערהאלטען געווארען א געוויסער שטעפאן פאוולאווסקי אין וועלכען דער געליטענער שיך-סוחר שוויאנטעק האט גלייך דערקענט דעם יונגענמאן, וואס איז צוזאמען מיט בערנשטיינען אריינגעקומען קויפען לאק-שיך.

ביי פאוולאווסקי'ן האט מען טאקע געפונען אונטער'ן פאלטען א פאר לאק-שיך און פון דער שימטשאק, האט מען אפגענומען א פאר באטעס, אין ביידע פאר האט שוויאנטעק דערקענט זיין סחורה, אין דער וואוינונג פון אלטען בערנשטיין איז דעסגלייכען געפונען געווארען א גאנצען לאגער פון פערשידענע שיך.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די אלע 4 אויסגערעכנטע פערזאנען בילדען צוזאמען א גוט ארגאניזירטע „שאפען-מעלעכישע" ספולקע, וועלכע איז „טעטיג" נישט בלויז אויפ'ן שטח פון דער שטאט לאדז, נאר אויך אין די ארומיגע שטעדטלעך.

די ספולקע בעארביים נאר שיך-געשעפטען.

זיי בעזוכען די געשעפטען זאלבער צווייט, איין „פארעל" מאכט זיך נישט קענען דאס צווייטע, קוים ווערט ווער פערשיט פון דער ספולקע, פרובען די איבעריגע שותפים צו צורייצען די נאציאנאלע אינסטינקטען פון די פערבייגעהער און מיט דער הילף, דעם פערהאלטענעם אפצושלאגען.

אפט געלונגט זיי אזא „אינסצעניזאציע", דאס מאל זענען זיי אלע אבער מיאוס אריינגעפאלען און פער'משפט געווארען צו הארבע שטראפען.

גלייכצייטיג איז אבער מיט זיי צוזאמען אויך פערהאלטען געווארען א געוויסער באלעסלאוו פראנטשאק, הגם דער געליטענער שוויאנטעק האט צו באלעק'ן קיין שום פרעטענציעס נישט ארויסגעשטעלט, נאר אזוי ווי מ'האט איהם געטראפען אויפ'ן ארט פון געשעהעניש און גראד ביי איהם אויך געפונען א פאר נייע דאמען שיך, האט מען איהם אויך צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

פון דער ערשטער מינוט האט פראנטשאק געהאלטען אין איין שרייען, אז ער איז אינגאנצען אומשולדיג, אז ער איז געפאלען א קרבן פון עפעס א מיספערשטענדניש.

איך בין טאקע א גנב – האט ער גע'טענה'ט אבער א ווארשאווער איך וואלט קיינמאל זיך נישט געוואגט צו קומען אין א פרעמד ער שטאט „ארבייטען", איבעריגענס וואלטען די לאדזער גנבים מיר נישט ערלויבט דא צו ארבייטען און זיי משיג גבול צו זיין.

איך בין א קעשענע גנב און די „שאפ"-ארבייט בין איך גארנישט פעהיג.

פערבייגעהענדיג אין קריטישען מאמענט איבער דער קילינסקיעגא האב איך בעמערקט א געשריי, איך האב זיך אויך צוגעשארט צו דער קופע מענשען און מעגליך, אז כ'האב אפשר דאמאלט געהאט א כוונה אין דעם געשטיפ עפעס צו פערדינען, ס'איז אבער פונקט אנגעקומען פאליציי און פונאנדערגעטריבען דעם עולם, א פרוי האט דאן אוועקגעווארפען א פאר שיך און איך האב נישט געקאנט בייסטיין דעם נסיון און זיי אויפגעהויבען.

אזוי ווי פראנטשאק איז טאקע בעקאנט אין ווארשא אלס קעשענע גנב האט מען איהם בעפרייט פון יעדער שטראף.

דער קעניג מיט די פרינצעסען

האבען זיך אביסעל פערגעסען, און זענען ביידע געזעסען...

דעם 26. מערץ איז פארגעקומען א רעגיסטראציע אויף דער פסח-אקציע אין „דאבראטשינאשטש" (זאכאדניא 20). איינגעשריבען האט מען, ווי בעוואוסט נאר די עלטסטע פון פאמיליעס. צו דער רעגיסטראציע איז אויך געקומען א געוויסער שלום קעניג, א שאכער; 75 יאהר אלט, וועלכען מען האט אויך פערערגיסטרירט אויף אונטערשטיצונג. באלד נאך איהם איז געקומען זיין טאכטער, רחל קעניג און אויך געפאדערט, מען זאל זי פערערגיסטרירען. דער סעקרעטאר האט איהר ערקלערט, אז אזוי-ווי עס איז שוין רעגיסטרירט איהר פאטער, קען מען זי נישט רעגיסטרירען. דערויף האט דאס מעדעל אויפגעהויבען אזא אלארם און סקאנדאל, זי האט אזוי געשריגען און געשאלטען דעם וואזשני, וועלכער האט זי געוואלט ארויספיהרען, אז מען האט געמוזט רופען א פאליציאנט. רחל'ע האט זיך אבער נישט דערשראקען פאר'ן פאליציאנט אויך, זיך געווארפען אויף איהם און איהם געדראפעט, געביסען און געשלאגען. בייקומען דעם פאליציאנט האט אויך געהאלפען דער טאכטער דער 75-יאהריגער פאטער.

מען האט ביידע ארעסטירט און זיי זענען אפגעזעסען אין טורמע ביז'ן געריכט א חודש.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס געגען די ביידע שלעגער. ריכטער פאוולאווסקי האט פער'משפט ביידע אויף א חודש טורמע.

לאדזער „בר כוכבא" וועט די טעג פייערן

א גרויסען דאפעלטען יום-טוב

נאך עטליכע טעג טיילט אונז אפ פון די פייערליכקייטען, וואס דער היגער „בר-כוכבא" האט צוגעגרייט צו זיין דאפעלטען יום-טוב.

דער ערשטער יודישער ספארט- און טורנפעראיין אין פוילען „בר-כוכבא" וועט דעם 4-טען מאי בעגייען אן'אויגענעם פלאץ, אויף פאלודניאוא 79, וואס וועט דינען אויף ביידע איינגענע טורנהאלע. דער צווייטער יום-טוב איז דער „חנוכת-הרגל" פון דער פעראיינס-פאהן. דער אונטערנעם צו דעם דאזיגען יודישען ספארט-יום-טוב איז א'נ'אונגעהויערער. זייער אנוועזענהייט האבען צוגעזאגט דער פארזיצענדער פון יודישען ראט פאר פיזישער ערציהונג ד"ר לעווער און דער פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער פוילישער אפטיילונג פון וועלט-פערבאנד „מכבי", אינזש. רוסעצקי. ס'קומען אויך אין זייער נאמען צוזאמענשטעל אלע יודישע ספארט פעראיינען פון דער נאהענטער און ווייטער פראווינץ.

דער פראגראם פון די פייערונגען איז כאלגענדער: שבת, דעם 3. מאי ערב די פייערליכקייטען האלב 8 אין אוונד וועט דער ארקעסטער פון „בר-כוכבא" מיט שטורקאצען מארשירען איבער דער פיעטריקאווער און נאוואמיעסקא גאס. האלב 10 און אוונד וועלען זיך די וועטעראנען פון „בר-כוכבא" צונויפטרעפען אין רעסטאראן „פיקארדילי".

זונטאג, דעם 4. מאי 10 א זייגער אינדערפריה וועלען זיך די דעלעגאציעס, איינגעלאדענע געזעלשאפטען מיט די פעהנער און ארקעסטערס פערזאמלען אויפ'ן פלאץ פון די פייערלעשער אויף קאנסטאנטינער 4, נאך דער ערשטער בעגריסונגס-רעדע וועט זיך פארמירען א צוג, וועלכער וועט צוגעהען צו דער סינאגאגע אויף קאשטשושקי גאס און פון דארט צו דעם טאוועל פון אומבעקאנטען זעלנער, וואו די פוילישע אטלעטישע מייסטער וויינאראווסקי, מינץ און שטערן וועלען ארויפלייגען א קראנץ. פון דארט וועט דער גאנצער צוג מארשירען אויפ'ן איינגענעם פלאץ, וואו ס'וועט פארקומען די איינווייהונג.

6 א זייגער און אוונד וועט פארקומען א פייערליכע אקאדעמיע אין זאל פון שטאט-ראט מיט בעגריסונגס-רעדעס און א'נ'ארטיסטישען פראגראם. דארט וועלען אויך אריינגעשלאגען ווערען אין דער נייער פאהן די אנדענקונגס-נעגעל. 10 א זייגער און אוונד וועט פארקומען א באנקעט פאר דעלעגאטען און איינגעלאדענע געסט.

„בר-כוכבא" שטרעבט מיט דער דאזיגער פייערליכקייטען ארורכצופיהרען א גרויסע פראפאגאנדע לטובת דער יודישער ספארט- און טורן-בעוועגונג אין אונזער שטאט.

עפ'ס מוטערליכעס

און נאך עפעס-זיהנ'ליכעס...

(2) דעם 4. מערץ האט זיך אין 1-טען פאליציי-קאמיסאריאט געמאלדען די 78-יעהריגע עסמא בולאו, אלעקסאנדראווסקא 28, וועלכע האט געמאלדען, אז איהר זוהן אלפרעד האט ביי איהר ארויסגעגנב'עט דעם שליסעל פון בוידעם און נאכדעם אראפגעגנב'עט פון דארט די וועש פאר עטליכע הונדערט זלאטים.

מען האט וועגען דער מעלדונג צוזאמענגעשטעלט צוויי פראטאקאלען: וועגען גנב'ענען דעם שליסעל און גנב'ענען די וועש.

אויפ'ן צווייטען טאג איז די פרוי בולאו געקומען אין קאמיסאריאט צוזאמען מיט איהר זוהן און געבעטען דעם דזשורנאליסטען פשאראוניק, מען זאל איהר ווייזען די פראטאקאלען. ווען דער פשאראוניק האט זיך אין א פאר מינוט ארומגעקוקט, האט ער בעמערקט, אז איינער פון די פראטאקאלען, וועגען גנב'ענען די וועש — פעהלט.

מען האט רעווידירט אלפרעד בולאו און ביי איהם דעם פראטאקאל נישט געפונען. די פרוי בולאו איז נעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט בעשולדיגט אין גנב'ענען דעם דאקומענט.

מען האט זי מיט'ן זוהן פער'משפט אויף 3 טעג ארעסט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50); ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 4), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

CYRK STANIEWSKICH

55 נארוטאוויטש 55

לעצטע 3 טעג!!!

דאמען אומזיסט.

יעדער הער קאן אריינפיהרען די דאמע אומזיסט, אדער 2 דאמען אויף איין בילעט, יוגענד געהען אויך אין צווייען.

סענסאציאנעלער פראגראם.

4 טיוולאנים און 18 אטראקציעס.

מיטוואך 4 א זייגער נאכמיטאג סענסאצ. פראגראם.

אלע פלעצער 1 זל., גאלעריע 50 גר.

1-go MAJA

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich, — chcąc ułatwić swoim odbiorcom nabywanie masła, serów i jaj, otwiera dział sprzedaży hurtowej tych artykułów w sklepie swoim

przy ul. Piotrkowskiej 13.

חנוכת-הבית-פייערונג אין „בית תלמוד"

ווי בעקאנט, האט זיך די ארטאדאקסישע לערן-אנשטאלט „בית תלמוד" איבערצויגען אין א ניי לאקאל פון צעגעלניאנא 11 אויף פיעטריקאווער 18. און צוזאמענהאנג דערמיט איז פארגעקומען אין שול-זאל א פייערליכער חנוכת-הבית.

עס זענען אנוועזענד די עלטערען פון די קינדער און א גרויסער עולם אנגעזעהענע בעלי-בתים פון שטאט. דאס כאר פון די תלמידים האבען געזינגען דעם הימן פון „בית תלמוד" און „מזמור שיר חנוכת". דאן האלט א קורצע פייערליכע בעגריסונגס-רעדע דער אינטענדאנט פון „בית תלמוד" ה' פאסטערנאק און לארענט אייז. אלס פארזיצער דעם מיטגליד פון עלטערן-קאמיטעט הער. א. ב. פרידענזאו. דאן טרעטען ארויס די תלמידים מיט פערשידענע פלפולים און שווערע סוגיות, מיט מאמרים פון גמרא און תנ"ך, עס צייכענט זיך אויס די תלמידים מיט זייערע קענטעניסען און למודי חול און העברעאיש.

מכוח'ן אנולירען אלטע שטייער-חובות

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, האט די פינאנץ-קאמער אין לאדז בעקומען א צירקולאר פונ'ם פינאנץ-מיניסטעריום וועגען אנולירען די אלטע שטייער-חובות. דאס מיניסטעריום טיילט מיט, אז כדי פטור צו ווערען די אלע אונרעאלע פאזיציעס אין בודזשעט, וועט דער טערמין פון אנולירען די אלטע חובות פערצויגען ווערען ביז'ן 30 יוני 1930.

אין דעם דאזיגען טערמין וועלען די בעטרעפענדע פינאנץ-אמטען דארפען פארשטעלען דער פינאנץ-קאמער אלע דאקומענטען, וואס זענען נוגע דער אנולירונג פון די אלטע חובות.

די סיטואציע ביי... שייבלער'ן

און אויך אויף דער פראווינץ בעסערט זיך

(ב) ווי מ'טיילט אונז מיט פון סוחרישע ארגאניזאציעס, לאזט זיך די לעצטע טעג מערקען, א בעדייטענדע בעסערונג, ובפרט אין דער וואל-בראנזשע. אין זגערזש איז דער זאפאס פון קאמגארן אין גאנצען אויספערקויפט און די טראנזאקציעס זענען בעשלאסען געווארען אויסשליסליך אין מזומן. אין פאביאניץ הערשט א בעדייטענדע אויפלעבונג. אין דאמען-וואלען-סחורות פיהלט זיך א מאנגעל, און אויך דא ווערען נישט אנגענומען קיין וועקסלען.

לעת עתה פיהלט זיך נאך נישט קיין בעסערונג אין דער בוימוואל-בראנזשע, הגם גרעסערע פאבריקען ארבייטען שטארקער, און שייבלער און גראהמאנ'ס פאבריקען האבען לעצטענס פערגרעסערט די צאהל ארבייטס-טעג.

ארעסטירט פערדעכטיגע פערזאנען אין זגערזש

(2) נישט לאנג צוריק האבען מיר געמאלדען, אז, בעת א געיעג נאך באנדיטען, וועלכע זענען אויפ'ן זגערזשער וועג בעפאלען א געוויסען סטאניסלאוו אלעיטשאק, האט דער זגערזשער פאליציי קאמענדאנט דערשאסען איינעם פון זיי, וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען אלס לאדזער קאראל מאקיער (זשעלאזנא 13). דעם צווייטען באנדיט איז געלונגען צו אנטלויפען.

זגערזשער פאליציי האט ווייטער נאכגעזוכט, און נעכטען האט זי ארעסטירט עטליכע פערזאנען, וואס צווישען זיי זאל זיך בלי ספק אויך געפינען דער צווייטער אנפאלער. היינט וועט מען אין אויספארשונגס-אמט קאנפראנטירען מיט אלטשאק'ן.

דער גרעסטער קלאנג-פילם פון דער וועלט

נח'ס תבה

אויפגעדעקט געווארען די געפלאנטע טעראר-אקציע
פון דער אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע אין לעמבערג

(פון אונזער קארעספאנדענט)

אונזערע לעזער וועלען זיך אויך דערמאנען, אז בעת דעם פאריאהריגען מזרח-יריד אין לעמבערג האבען דעמאלט א פאר מיטגלידער פון דער געהיימער אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע ארויפגעווארפען אין בנין פון דער דירעקציע א באמבע, וועלכע האט אויפגעריסען, פערוואונדעט א מיידעל, וועלכע האט געארבייט אין דער דירעקציע אלס סעקרעטארין און פערניכטעט די אינזשעניערסטע איינריכטונג פון דער דירעקציע.

דער אטענטאט און נאך א פאר אנדערע, פערשוינען, וואס זענען געווען איינגעמישט אין דאזיגען אטענטאט זענען דעמאלט תיכף ארעסטירט געווארען און געפונען זיך אין תפיסה.

די פאליציי האט אבער דערנאך בעקומען פער טרויליכע ידיעות אז אויף דעם האט עס זיך נאך נישט געענדיגט. אז אין לעמבערג איז פערהאנען א גוט ארגאניזירטע געהיימע אוקראינישע מיליטערישע ארגאניזאציע, וועלכע פיהרט אן איהר טעטיגקייט אונטער דער לייטונג פון איהר נייעם קאמענדאנט אין לעמבערג און אין גאנץ מזרח-גאליציען און די דאזיגע ארגאניזאציע פערמאגט זעהר א סך פערשידענע אמוניציע און אויפרייס-מאטעריאלען מיט וועלכע עס דארף אויסגעפיהרט ווערען א רייהע אטענטאטען.

די לעמבערגער פאליטישע פאליציי האט זיך א נעמען-געטאן ענערגיש צו דער ארבייט, כדי אויסצוגעפונען וואו עס געפינען זיך די דאזיגע אויפרייס-מאטעריאלען, צו ליקווידירען די דערמאנטע ארגאניזאציע און צו פערהיטען אז די דאזיגע געפלאנטע אטענטאטען זאלען נישט אויסגעפיהרט ווערען.

מיט א פאר טעג צוריק האבען 2 אומבעקאנטע פערשוינען זיך געדונגען אן אויטא-דראשקע, וואס האט זיי געזאלט אפפיהרען קיין ווינניקי ביי לעמבערג. בעת דער אויטא האט זיך געפונען אין וואלד נישט ווייט פון ליטשאקאווער שראנקען, האבען די פערשוינען דעם שאפער נידערגעווארפען גע הייסען שטעהן-בלייבען דערנאך האבען זיי איהם אונטער רעוואלווער-דראהונגען ארויסגעצויגען פון אויטא אריינגעשלעפט אין וואלד אריין איהם געבונדען, בערויבט און מיט דעם אויטא אוועקגעפאהרען. דעם אויטא האט מען דעם צווייטען טאג געפונען צוזאמען מיט די בוים שאפער אוועקגערויבטע זאכען אין רודניקי ביי פשעמישל.

בעת דער אויספארשונג וועגען אוועקגערויבטע אויטא האט א חוץ דער קרימינעלער פאליציי אויך אנגעהויבען פיהרען אן אויספארשונג די פאליטישע פאליציי, און אין אנדער ריכטונג. און דאס קאנצענטרירט איהר גאנץ אויפמערקזאמקייט אויף די אוקראינישע קרייזען, וואס זענען געווען פערדעכטיגט אין אנגעהערען צו דער געהיימער מיליטערישער ארגאניזאציע און אלס הויפט-פערדעכטיגטע זענען אנגעמערקט געווארען די בעקאנטע אוקראינישע טעראריסטען: מיקאלאי לאבעטשיק, און וולאדישי מיעוש סאלאק.

אנגעמעלט ביינאכט זענען די דערמאנטע 2 אוקראינער אין דער געזעלשאפט פון נאך חברים זיך צונויפגעקומען נעבען א הויז אויף סיענקעוויטשא גאס. אלע זענען געבליבען שטעהן אין דרויסען און לאבעטשיק איז אריינגעגאנגען אין הויז אריין, פון דארט ארויסגעטראגען א שווער אנגעלאדענע וואליזקע און צוזאמען מיט 2 חברים פון דער דאזיגער געזעלשאפט אוועקגעגאנגען אין דער ריכטונג פון וויסאקי זאמעק.

דאס אלעס האט בעמערקט דער נישט-ווייט שטעהענדיגער פאליציאנט פוואארטשיק, ווענען די דאזיגע פערשוינען מיט דער וואליזקע האבען זיך אויסגעוויזען שטארק פערדעכטיג. דער פאליציאנט איז זיי נאכגעגאנגען און בעת זיי האבען זיך געפונען נישט ווייט פון טעאטינסקי-גאס איז דער פאליציאנט צו זיי צוגעגאנגען און האט זיי פערהאלטען. איינעם איז געלונגען צו אנטלויפען און לאבעטשיקען מיט דער וואליזע האט דער פאליציאנט פערהאלטען. דער פאליציאנט האט אויפגעמאכט די וואליזקע און דארט געפונען א סך אויפרייס - מאטעריאלען. מען האט געפונען צוואנציג קילא עקראזיט וועלכער איז א שטארקער אויפצורייסען גאנצע הייזער אחוץ דעם מעהרערע דאזאלניקעס מיט שוועבעל-וואסער א קנויל מיקראפאן-דראט און בענזין.

דער פאליציאנט האט לאבעטשיקען אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט אריין, און אין א פאר שעה שפעטער איז שוין געלונגען צו ארעסטירען לאבעטשיקס חבר סאלאקען און א געוויסען סטעטשישין.

די פאליציי האט אין די וואוינונגען פון די ארעסטירטע תיכף דורכגעפיהרט א רעוויזיע, וועלכע האט געגעבען סענסאציאנעלע רעזולטאטען. אין דער וואוינונג פון סטעטשישין אויף שוו. קינגי-גאס 22 האט מען געפונען א אויפרייס-קנויל, פיל האנד-גראנאטען, אהן א שיער עקזעמפלארען פון דער אומלעגאלער צייטשריפט „סורמא”, און אינסטרוקציעס פון דער צענטראלע פון דער געהיימער מיליטערישער אוקראינישער ארגאניזאציע אין בערלין. אלע געפונענע מאטעריאלען האט די פאליציי קאנפיסקירט. ווי עס הייסט זענען פיל אויפרייס מאטעריאלען מיט דעם אוועקגערויבטען אויטא אוועקגעפיהרט געווארען אויף דער פראווינץ.

די ווייטערע אויספארשונג האט ארויסגעוויזען, אז די געהיימע אוקראינישע מיליטערישע ארגאניזאציע האט צווישען אנדערע געפלאנט אויסצופיהרען אטענטאטען אויף: דעם צוזאמענפאהר פון אינטערנאציאנאלע שיס-איבונגען, וואס דארף פארקומען אין לעמבערג סוף חודש מאי, אויף דעם סאוועטישען קאנסולאט-בנין און א חוץ דעם אויפ'ן סאוועטישען קאנסול גופא ה' לאפטשינסקי אין צוזאמענהאנג מיט'ן כארקאווער אורטייל.

אין משך פון די לעצטע טעג האט די פאליציי ארעסטירט ארום 20 פערזאן. בעת די רעוויזיעס האט די פאליציי געפונען אמוניציע און אויפרייס-מאטעריאלען, א גענויעם אויפגעצייכענטען פלאן פון דער שטאט לעמבערג און אויף די ערטער וואו עס האבען בעדארפט אויסגעפיהרט ווערען אטענטאטען אין א-פלאן זענען אונטערגעשטראכען מיט רויטער טינט.

ד. מ—ן

ווי אזוי און ווען קאן מען מאכען רעקורסען געגען צו הויכען אומזאץ-שטייער
(אינפארמאציעס פאר יעדען שטייער-צאהלער)

ווי בעוואוסט, איז שוין אויסגעלאכטען געווארען דער אפראטאז פון שטייער פאר'ן יאהר 1929 און די בעטרעפענדע שטייער-צאהלער האבען שוין בעקומען די „נאקאזי פלאטניטשי”.

א יעדער נאקאז פלאטניטשי ענטהאלט 3 פאזיציעס: 1) דער פעסטגעשטעלטער אברוט דורך דער שאצונגס-קאמיסיע, 2) די הויך פון שטייער פון דאזיגען אברוט, 3) דעם ביז איצט איינגעצאהלטע סכום און וואליטשקעס אלס קאטא אויפ'ן דאזיגען שטייער און 4) א עווענטועלע פערצייכנונג פאר מאנכע שטייער-צאהלער (למשל גרייזלער), אז פון וואס פאר א טייל אברוט עס איז אנגענומען געווארען די סטאווקע פון 1 פראצ. און פון וואס 2 פראצענט.

געגען דעם פעסטגעשטעלטען סכום פון אברוט אליין און פון אנגענומענעם שטייער-סכום האט יעדער שטייער-צאהלער דאס רעכט ארייינצוטראגען א ארוואלאציע אויב ער פיהלט זיך מיט דעם אויסגעמאסטענעם שטייער געקריוודעט. אויב אבער עס ווייזט זיך ארויס, אז די דורך איהם איינגעצאהלטע וואליטשקעס זענען נישט איינגענומען אין ארדנונג, קאן ער זיך גאנץ פשוט ווענדען צו דער בעטרעפענדער ליקווידאטור, וועלכע מוז דאס תיכף ריכטיג שטעלען אהן א ארוואלאציע.

ארוואלאציעס מוז מען ארייינטראגען ביז דעם 15-טען מאי אומאבהענגיג דערפון, ווען דער „נאקאז פלאטניטשי” איז צוגעשטעלט געווארען, נאר בעריכטס-אונטערנעהמונגען (למשל געזעלשאפטען מיט בעשרענקטער האפטונג) טראגען ארויין ארוואלאציעס ביז 14 טאג נאך דעם ווי זיי האבען בעקומען דעם „נאקאז פלאטניטשי”.

דאס אריינטראגען פון א ארוואלאציע האלט נישט צוריק פון צו בעצאהלען דעם שטייער און מען טראגט זי אריין צו די הענט פון דער דאזיגער בעהערדע, וועלכע האט דעם שטייער אויסגעמאסטען.

אויב עמיצער האט ביז דעם 15-טען פעברואר נישט ארייינגעטראגען א דעקלאראציע וועגען אברוט, אזוי האט ער נישט קיין רעכט צו רעקלאמירען, סיידען ער ווייזט זיך אויס מיט וויכטיגע סבות. וועלכע האבען איהם דאס געשטערט.

אז די ארוואלאציעס זאלען האבען א ווירקונג, מוזען אין זיי גענוי אנגעגעבען ווערען פרטים וועגען צו הויכע שטייער. אלגעמיינע סבות, ווי סטאגנאציע, ארימקייט, קאנקורענץ א. ד. גל. האבען קיין איינציגע בעדייטונג נישט.

☞ די ארוואלאציע געהעריג אויסצוארבייטען דארף מען זיך גענוי בעקענען מיט'ן מאטעריאל, אויף גרונד פון וועלכען דער שטייער איז אויסגעמאסטען געווארען און צו דעם צוועק האט דער שטייער-אמט די פליכט אויפ'ן פערלאנג פון שטייער-צאהלער דעם דאזיגען מאטעריאל ארויסצוגעבען.

דער דאזיגער וויכטיגער בעשלוס וועגען דער פליכט פון דער שטייער מאכט אויסצוגעבען די מאטעריאלען דעם שטייער-צאהלער געפינט זיך נישט אין געזעץ, אבער עס האט איהם בעשטימט איין מאל אויף תמיד א אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל פון 9-טען יאנואר 1928 רעי. 3575[25, וועלכער דארף זיין בעוואוסט די שטייער-צאהלער און שטייער-בעאמטער.

אין דער ארוואלאציע מוז מען אנגעבען גענוי די סבות און בעווייזען פון צו הויכען שטייער (אורטייל פון 12-טען פעברואר 1926).

די שטייער-צאהלער פון א העכערער קאטעגאריע, וואס זענען נישט פערפליכטעט ארייינצוטראגען קיין זעזאנעס, קאנען אין זייערע ארוואלאציעס זיך פעררופען אויף די האנדעלס-ביכער און פערצייכנונגען. אזוי למשל דארפען די „אדוואלאטשע קאמיסיעס” גענוי אונטערזוכען די ביכער און פערצייכנונגען פון דאקטוירים און אדוואקאטען, אויב זיי פעררופען זיך דערויף אין זייערע ארוואלאציעס.

אויב די האנדעלס-ביכער פון שטייער-צאהלער זענען נישט אנערקענט געווארען דארף ער דעריבער פערשטענדיגט ווערען צוזאמען מיט די סבות פאר וואס דאס איז געשעהען.

אין דער ארוואלאציע קאן מען זיך פעררופען אויפ'ן ארט. 90 און בעטען, אז די „קאמיסיע ארוואלאטשנע”, וועלכע בעטראכט די ארוואלאציע זאל פערהערען דעם בעטרעפענדען שטייער-צאהלער.

יודיש אין אמעריקע
די בעוועגונג פאר יודיש נעהמט-אן א מאסען-כאראקטער

אין אמעריקע, זעהט אויס, ווערט איצט די יודיש-בעוועגונג אנגענומען א מאסען-כאראקטער.

הונדערטער טויזענדער אמעריקאנער יודען וועלען איצט מוזען בעשטעטיגען אפיציעל, אז זייער מאמע-לשון איז יודיש.

ס'געהט איצט אין די פעראייניגטע שטאטען א פאלקס-צעהלונג, ביי וועלכער יעדער מוז ענטפערן אויף דער פראגע: וועלכע איז זיין מאמע-לשון. האבען די יודישע צייטונגען אויפגעהויבען אן אגיטאציע, אז אלע לייענער זייערע זאלען אנגעבען זייער מאמע-לשון — יודיש.

דער „פארווערטס” שרייבט: אויב איהר לייענט דעם „פארווערטס”, רעדט איהר דאך געוויס יודיש, מוזט איהר אנגעבען יודיש פאר אייער מאמע-לשון.

און דער „טאג” גיט א שעהנע צייכנונג, ווי דער בעאמטער שטעלט די פראגע און דער אמעריקאניזירטער יוד ווייזט אן אויף אן אלטער בכבוד'ער דאמע מיט א היימישען פנים, אז דאס איז זיין מאמע. די דאמע הייסט — יודיש.

דער אמעריקאנער עולם איז געוואוינט אין אזוינע זאכען צו פאלגען זיין צייטונג. קען מען רעכענען, אז די אגיטאציע וועט האבען אנ'אונגעהויערען ערפאלג. הונדערטער טויזענדער יודען וועלען אנגעבען יודיש פאר זייער מאמע-לשון.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט” אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערדען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט”.
ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

434 מ. ג. פון לאגעווניצקא:
פאר'ן ערשטען קווארטל פון לויפענדען יאהר דארפט איהר צאהלען 68 זל. (85 פראצ.) און פאר'ן איצטיגען קווארטל — 72 זל. 80 גר. (91 פראצ.) שוין צוזאמען מיט די אויסגאבען.

435 א שטענדיגער לעזער פון בושאזשינער-גאס
דאס אוועקפאהרען פון אייער מאן בעפרייט אייך נאך נישט פון דער מיטפעראנטווארטליכקייט פאר זיינע חובות.

מען קאן דעריבער דרייסט צוטרעטען צו די פארהאנענע ביי אייך מאשינען, סיידען איהר זענט ביכולת אויפצוווייזען, אז זיי שטאמען נישט פון אייער מאנס אונטערנעהמונג.

K. S. 436
א זשירא אויף א פראטעסטירטען וועקסעל ווערט פערעלטערט נאכ'ן יאהר, א בעשטעטיגונג פון זשיראנט, אז ער איז ווייטער פעראנטווארטליך פאר'ן וועקסעל-חוב איז פערפליכטענד.

437 ב—ז:
דאס אינדוסטרי-געזעץ פערבאט נישט, אז אין איין שטאט זאלען זיך געפונען 2 פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס פון איין און דער זעלבער בראנזשע.

דאס געזעץ פאדערט נאר, אז זייערע נעמען זאלען זיך אזוי אונטערשיידען, אז ס'זאל זיי לייכט זיין צו דערקענען. אויב ס'געפינט זיך אין שטאט א פוילישער צעך פון א בעשטימטער בראנזשע שטערט דאס נישט, אז ס'זאל לעגאליזירט ווערען אויך א יודישער צעך פון דער זעלבער בראנזשע, ווייל די בעצייכנונג פון יודישען וועט זיך גלייך אונטערשיידען פון פוילישען למשל: „Cech Majstrów Krawieckich”, Żydowski Cech Majstrów Krawieckich. דאגעגען איז נישט דערלאזבאר, אז ס'זאלען עקזיסטירען אין א שטאט 2 יודישע צעכען פון איין און דערזעלבער בראנזשע. אויב ביידע קארפאראציעס בעצייכענען זיך אויף איין און דעם זעלבען אופן אלס צעכען, בעגייט זיכער איינע פון זיי א שווינדעל.

438 ב—פ:
בכדי צו עפענען א ביורא פרוכב דארף מען נישט האבען קיין קאנצעסיע און עס פאדערט זיך אויך נישט קיין שום אלגעמיינער אדער ספעציעלער בילדונגס-צענז, נאר ס'איז גענוג אויסצוקויפען א 3-טע קאטעגאריע האנדעלס-פאטענט און מעלדען וועגען דעם דער סטאראסטווא.

439 א. ג. פון קילינסקיעגא 73:
איהר דארפט צאהלען פאר'ן ערשטען קווארטעל פון לויפענדען יאהר 85 פראצ. פון גרונד דירה-געלד וואס בעטרעפט ביי 100 רובל 56 זל. 53 גר.

440 א געטרייער לעזער פון זגערזש:
ס'איז שווער צו זאגען גענוי, ווי אזוי די מאכט וועט קוואליפיצירען אייער האנדלונג און ממילא קאנען מיר אייך נישט ענטפערן. אויף וויפיל מען וועט אייך פער'משפט'ן. מעגליך אז מען וועט אייך נאר בעשטראפען פאר אומלעגאל איבערגיין די גרעניץ.

אין ערגסטען פאל דראהט אייך ביז א יאהר פיורמע.

די אלמנה פון געניאלען קאמפאזיטאר ריכארד וואגנער

איז געווען אנ'אייניקעל פון א גע'שמד'טען האלענדישען יודען

דאס לעבען פון א מערקווירדיגער פרוי

פאר דעם יונגען דור איז דער נאמען ריכארד וואגנער א לעגענדע. ער איז שוין לאנג פון לעבען אוועק און געבליבען פון איהם זענען די גרויסע אומשטערבליכע מוזיקאלישע ווערק זיינע און דאך איז איין פערזאן, וואס איז געווען מיט איהם נאהענט, וואס האט בעלאנגט צו יענער צייט, ווען דער גרויסער קאמפאזיטאר און דיכטער האט געשאפען זיינע ווערק, געבליבען ביז די לעצטע טעג מיט אונז.

קאזימא וואגנער, די פרוי פון ריכארד וואגנער, איז נישט לאנג געשטארבען אין ביירוט, דייטשלאנד, אין דעם פלאץ, וואו וואגנער האט זיך בעזעצט די לעצטע יאהרען פון זיין לעבען.

קאזימא איז געווען פון גרויסען יחוס. זי איז געווען די טאכטער פון דעם גרויסען מוזיקאלישען גאון, פראנץ ליסט, און די מוטער איהרע איז געווען גרעפין ד'אגולד. עס איז אמת, אז איהרע עלטערן זענען נישט געווען פערהייראט, ווייל איהר מאמע האט פערלאזען איהר מאן כדי צו געהן מיט דעם גרויסען מוזיקער ליסט, מיט וועמען זי האט אפגעלעבט צעהן יאהר. צוויי טעכטער האט זי איהם איבערגעלאזט. קאזימא איז געווען די יונגערע פון די צוויי און די בעגאבטע קאזימא איז געווען א גרויסע קינסטלערין. עס זענען געווען א סך וואס האבען בעהויפטעט, אז זי איז א גרעסערע פיאנא-שפילערין פון איהר פאטער.

עס זענען געווען קלאנגען, אז זי איז נישט נאר געווען די טאכטער פון דעם גרויסען פראנץ ליסט, נאר אז זי איז אויך געווען אן אייניקעל פון א האלענדישען יודען, וועלכער האט זיך גע'שמד'ט און עס קאן זיין, אז די דאזיגע פראקטישקייט איז צו איהר איבערגעגאנגען בירושה.

צעהן יאהר האט דאס פארעל געלעבט צופרידען און גליקליך. וואגנער, אין זיין אויטאביאגראפיע, בעשרייבט דעם האניג-חודש פון דעם דאזיגען פארעל. זיי האבען איהם בעזוכט אין דער צייט וואס ער האט זיך אויפגעהאלטען אין ציריך, שווייצאריע. דאס זענען געווען די גליקליכסטע מענשען אויף דער וועלט. ביידע יונג, ביידע בעגאבט און רייך.

וואס ווייטער האט קאזימא אלץ מעהר אנגעפאנגען זיך פערטיפען אין וואגנער'ס מוזיק. זי האט איהם אנגעפאנגען פערגעטערען. עס איז דאן נישט געווען קיין רייד וועגען ליבע. וואגנער איז געווען מיט זעקס און דרייסיג יאהר עלטער פאר דער פערעהרערין זיינער, אבער צו יענער צייט איז נאך וואגנער געווען אין דער עפאכע, ווען ער האט געקעמפט ביטער פאר זיין אנערקענונג און קאזימא, מיט איהר שפילען זיינע ווערק, מיט איהר גרויסער בעגייסטערונג, האט איהם געהאלפען ווערען בעקאנט.

פון געוועהנליכער פריינדשאפט און גרויסער פערעהרונג איז נישט געווען ווייט צו ליבע. פאן ביולאוו האט בעמערקט, אז זיין פרוי איז געווארען קאלט צו איהם, אז זי טרעפט זיך צו אפט מיט וואגנער'ן. דאס האט איהם וועה געטון. ער האט שטארק ליב געהאט זיין פרוי, וועלכע האט איהם געבוירען צוויי טעכטער און ער האט איהר נישט געוואלט פערלירען. אבער עס איז געווען פערפאלען. ער האט געזעהן, אז מיט וואגנער'ן וועט זי לעבען גליקליכער ווי מיט איהם און ער האט געבענשט דעם שידוך. עס ווערט דערצעהלט, אז ער איז געווען איינער פון די, וואס האבען געהאלפען צוגרייטען די התונה.

און פאר דעם פיל עלטערן וואגנער איז דער דאזיגער שידוך געווען א גליק. נישט נאר האט איהם די בעגאבטע קאזימא ערמוטיגט צו שאפען זיינע ווערק, נאר זי האט אויך גענומען פיהרען די געשעפטען זיינע. עס איז געווען איהר פלאן צו שאפען דעם ביירוטער טעאטער און זי האט אויפגעפיהרט די אפערעס...

קאזימא האט געבוירען פון וואגנער'ן א זוהן, זיגפריד, און צוויי טעכטער, טהאדא און עווא. די לעצטע איז די פרוי פון דעם טרויעריג-בעוואוסטען פערטרעטער און אנטיסעמיט, האוסטאן טשעמבערליין, וועלכער האט זיך אפגעזאגט פון זיין לאנד (ענגלאנד) און איז געווארען א פערקאכטער דייטש. דאס איז דער זעלבער טשעמבערליין, וועלכער האט אין זיין גרויסער פיינדשאפט צו יודען נישט פערגינען זיי, וואס קריסטוס איז געווען א יוד. ער האט געזוכט צו בעווייזען, אז דאס איז נישט אמת, אז „דער ערלייזער" איז געווען פון דער נארדישער ראסע.

יודענפיינדשאפט, דאס איז געווען אין דער לופט ארום די וואגנערס און דאס איז דאך געווען וואס האט דעם גרויסען קינסטלער פערהאסט געמאכט ביי די פארטגעשריטענע מענשען פון זיין צייט. עס איז נאטירליך, אז ריכארד וואגנער'ס א איידעם זאל זיין אנ'אנטיסעמיט.

פון איהר מוטער, דער צולאזענער גרעפין, האט קאזימא גע'ירש'נט א לייכטע און גאר נישט הויך-מאראלישע אויפפיהרונג. איהר חוש פאר ווירקליכקייט האט איהר אפגעהאלטען פון טון זאכען, וואס קאנען ברענגען א שאטען אויף איהר נאמען און אויף איהר פאמיליע, און אט אזוי איז קאזימא געבליבען די געעהרטע פרוי פון דעם גרויסען קאמפאזיטאר, מיט וועמען זי האט אפגעלעבט א סך יאהרען אהן, אזוי צו זאגען, חופה און קדושין. איהרע קינדער זענען נישט געבוירען געווארען קיין געזעצליכע, ווייל וואגנער האט נישט געקאנט קריגען קיין גט פון זיין ערשטער פרוי. דאס האט מען איצט פערגעסען. די אלע, וואס זענען געפאהרען זי בעזוכען אין איהר פאלאץ אין ביירוט, האבען נאר געדענקט, אז זי איז די אלמנה פון דעם גרויסען ריכארד וואגנער.

פאדאטקעס
אבראטאווי, דאכאדאווי, לאקאלאווי א. ז. ו. פארטעניעס ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, זאבעזפיעטשעניעס, אוכילעניע, קלויזולעס, וסטרזשימאניעס, וועגען אקט-אינטערציזיעס, גט-אנגעלעגענהייטען!
שרייבט ביטע דאס ביטשריפט-ביורא
„POLPRAW"
בארוטאוויטשא 1, טעל. 170-01.

דער ביירוטער טעאטער האט יאהרען לאנג זיך געפונען אונטער דער פיהרערשאפט פון דער אלטער פרוי. זי האט עס נישט אנגעטרויט אפילו איהר בעגאבטען זוהן, וועלכער איז איצט דער דירעקטאר פון די וואגנער פראגראמען אין דעם סקאלא-טעאטער פון מילאן. די ענערגישע און טיראנישע קאזימא האט עס קיינעם נישט געטרויט. איהר מאנ'ס אנדענקען איז געווען ביי איהר צו טייער.

נאר אט איז געקומען א מאמענט, ווען דער ביירוטער טעאטער האט זיך פערמאכט, ווען דער פארהאנג האט זיך אראפגעלאזט אויף לאנגע יאהרען.

דאס איז געווען דעם צוועלפטען אויגוסט פון יאהר 1914. שוהמאן-היינק, די בעוואוסטע זינגערין, איז אויפגעטראטען אין דעם ביירוטער טעאטער אין א וואגנער-פראגראם. זי האט געהאלטען אין זינגען א סאלא, ווען עס איז אנגעקומען א טעלעגראמע, אז דער וועלט-קריג האט זיך אנגעפאנגען און דער פארהאנג האט זיך אראפגעלאזט. דאס איז געווען א שרעקליכער קלאפ פאר דער אלמנה. ביז דאן האט זי בעגלויבט, אז עס איז קיין העכערע זאך פאר וואגנערס מוזיק נישטא אין דער וועלט, אז קיינע אינטערעסען קאנען נישט צושטערען דעם גאנג פון זיינע קאנצערטען און דא, צוליב א קריג צווישען צוויי-דריי קעניגען, הערט מען אויף שפילען, צעלויפען זיך די ארטיסטען אין אלע עקען וועלט.

דאס איז געווען די ענדע פון איהר לאנגער קאריערע. פון דאן אן האט זי געלעבט צוריקגעצויגען. דא האט זיך די עלטער אויף איהר אראפגעלאזט מיט דער גאנצער אכזריות. זי איז בלינד געווארען און אט אזוי האט זיך איהר לעבען פערענדיגט א סך פריהער ווי די נשמה האט פערלאזט איהר קערפער.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע. עלע ער- גאליזען, צעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

זי האט איהם געראטעוועט פון תליה

זיך מגייר געווען און געהייראט

דערפאר איז זי פערשיקט געווארען אויף 15 יאהר

אין יאהר 1918, ווען עס איז אויסגעבראכען די קאמוניסטישע רעוואלוציע אין אונגארן, האט א יודישער יונגערמאן, אהרן וויינבערג, פונ'ם אונגארישען שטעדטעל שטיינאמאנגער, זיך ערקלערט פאר אנ'אנהענגער פון דער קאמוניסטישער פארטיי און איבערגענומען דעם פאסטען אלס בעאמטער אין דער שפייז-אפטיילונג פאר'ן מיליטער. וויינבערג האט זיך אויסגעצייכענט מיט אלע מעלות, וואס א געטרייער קאמוניסטישער בעאמטער דארף אין זיך האבען: אומ'ברחמנות'דיג פלעגט ער צונעהמען דעם לעצטען ביסען ביי דער פויערישער בעפעלקערונג און עס צושטעלען פאר די קאמוניסטישע מיליטער-טיילען.

נאכ'ן פאלען פון בעלא קיהן'ס קאמוניסטישער מאכט, איז וויינבערג ענטלאפען פון בודאפעשט אין זיין שטעדטעל. אבער די ארטיגע בעפעלקערונג איז געווען שרעקליך אויפגעבראכט געגען די קאמוניסטען בכלל און אויף זייער לאנדסמאן בעזונדער, ווייל ער האט זיי אנגעטון געברענטע צרות, דערפאר האבען זיי איהם געוואלט איבערגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. וויינבערג האט דערפיהלט די געפאהר און איז ענטלאפען. וואכען-לאנג האט ער זיך בעהאלטען אין די וועלדער, ביז מען האט איהם געכאפט און א געשמידטען אין קייטען איהם געבראכט קיין בודאפעשט.

בלויז עטליכע וואכען איז ער אפגעקומען אין דער תפיסה, ביז די אויספארשונג פון זיינע חטאים האט זיך פערענדיגט און וויינבערג איז פער'משפט געווארען — צו דער תליה...

אין א געוויסען טאג, בעת מען האט וויינבערג'ן געפיהרט צו דער תליה, האט אויף די בודאפעשטער גאסען זיך אפגעשפילט א הארצרייסענדע סצענע: א יונגע שעהנע מיידעל איז נאכגעגאנגען נאך דער מיליטער- און זשאנדארען-אפטיילונג, וואס האט בעגלייט וויינבערג'ן צו דעם היניריכטונגס פלאץ, און ביטער געוויינט. אין אנפאנג האבען די פערבייגעהענדע מענשען געמיינט, אז דאס וויינט אזוי שטארק די כלה פון דעם, וואס ווערט געפיהרט צו דער תליה, אבער באלד האט זיך ארויסגעוויזען דער טעות: דאס מיידעל איז נישט געווען די כלה פון וויינבערג'ן, זי איז אויך נישט קיין יודיש מיידעל, נאר די 19 יעהריגע טאכטער פון דעם בעקאנטען בודאפעשטער בישאף לאסלא סערעגעשי.

די מערקווירדיגע פאסירונג איז געווען פערבונדען מיט א שטיקעל ראמאן צווישען זיי ביידע און האט אנ'אינטערעסאנטע פערגאנגענהייט. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דעם בישאפס טאכטער איז אלס יונג מיידעל ערצויגען געווארען אינ'ם מאנאסטיר אין וויינבערג'ס געבורטס-שטעדטעל שטיינאמאנגער. דארט האבען זיך די יונגע קינדער בעקענט און הייס פערליבט. עס האט נישט לאנג געדויערט און דאס גאנצע שטעדטעל ווי אויך די אנפיהרער פונ'ם מאנאסטיר האבען זיך דערוואוסט פון דער מעשה, און דעם בישאפס מיידעל איז אפגעשיקט געווארען אהיים קיין בודאפעשט.

יאהרען זענען פאריבער און זיי האבען איינער דעם אנדערען פערגעסען. דער צופאל האט אבער געוואלט, אז דעם בישאפס טאכטער זאל נאכאמאל זעהן איהר יוגענד-געליבטען גראד אין אזא שרעקליכער צייט, ווען מען פיהרט איהם צו דער תליה. די געפיהלען פון אמאל האבען אויפגעלעבט אין איהר הארץ און זי האט בעשלאסען איהם צו בעפרייען.

די הויפט-סצענע האט זיך ערשט אפגעשפילט ביים היניריכטונגס-פלאץ, ווען זי האט ארומגעכאפט דעם דערשראקענעם וויינבערג'ן, געהאלזט, געקושט און בשום אופן נישט געלאזט איהם אנטון די שטריק אויפ'ן האלז:

— מיין לעבען פאר זיין לעבען — האט זי געשריען מיט יאמערליכע קולות צום הענקער — לאזט איהם לעבען, הרג'עט איהם נישט...

די דאזיגע פאסירונג האט תיכף זיך פערשפרייט איבער גאנץ בודאפעשט. דאס מיידל האט געבעטען רחמים אויך ביים גייסטליכען, וועלכער זאגט וידוי מיט די צום טויט פעראורטיילטע, אז מען זאל אפווארטען מיט דער היניריכטונג, ווייל זי וועט זעהן איהם צו ראטעווען פון דעם גרויזאמען טויט...

בינו לבינו איז אויך אנגעקומען דעם מיידעל'ס טאטע, דער בישאף, וועלכער איז געווען העכסט איבערראשט פון זיין טאכטערס פלוצימדיגער אויפרעגונג — איבער א ווילד-פרעמדען מענשענס שיקזאל. ער האט געמיינט, אז דאס הארץ פון זיין טאכטער איז געווארען ארומגענומען מיט רחמנות צו אנ'אומגליקליכען מענשען.

אלס איינפלוסרייכער מענש אין די רעגירונגס-קרייזען, האט דער בישאף זיך אנגעהויבען משתדל צו זיין, אז מען זאל דעם בחור'ס היניריכטונג אפלעגען אויף עטליכע טעג, ביז דער ענין ארום זיין קאמוניסטישער טעטיגקייט וועט גענויער אויפגעקלערט ווערען.

דעם בישאפ'ס בקשה איז נאך א לענגערער בעראטונג געווארען אנגענומען, נאר מיט א בעדינג, אז וויינבערג מוז אונטערשרייבען אנ'ערקלערונג, אז ער וועט מעהר נישט פיהרען קיין קאמוניסטישע פראפאגאנדע און וועט אויפגעבען א צעטעל מיט נעמען פון מענשען, וואס האבען אקטיוו אנטייל גענומען אין דער קאמוניסטישער פערוואלטונג. דער עיקר האבען זיי אבער פערלאנגט, אז ער, וויינבערג, וועלכער ווערט בעפרייט א דאנק דער פראטעקציע פון אזא איינפלוסרייכער פערזאן ווי דער בישאף, מוז גאראנטירען צום צווייטען מאל מיט זיין קאפ, אז ער וועט אויך נישט פיהרען קיין שום רעוואלוציאנערע טעטיגקייט. וויינבערג, וועלכער איז געווען פער'שיכור'ט פון דעם גרויסען נס, האט מיט שמחה אונטערגעשריבען אזא דעקלאראציע און איז תיכף בעפרייט געווארען.

די דאזיגע נייעס האט אין יענער צייט ארויסגערופען אנ'אומגעהויערע סענסאציע אין גאנץ אונגארן. דער בישאף האט אפילו גערעכענט, אז וויינבערג, וועמען זיין טאכטער האט געראטעוועט פון א זיכערען טויט, וועט זיך שמד'ן, לפחות אויס דאנקבארקייט... אבער די מוחות פון דעם יונגען פארעל האבען זיך בעשעפטיגט מיט א גאנץ אנדערען פלאן: צו אנטלויפען פון אונגארן, וואוהין עס איז, נאר ארויס פון דעם לאנד... נאך וואכען-לאנגע פארבערייטונגען איז זיי געלונגען זיך אריבערצוכאפען איבער דער טשעכישער גרעניץ.

דעם בישאפ'ס טאכטער האט פון איהר פאטער'ס פערמעגען מיטגענומען א היבשע סומע געלד און פון דעם געלד האט וויינבערג זיך איינגעארדענט א ווערקשטאטעל פון זייגער-מאכעריי אין דעם טשעכישען שטעטעלע קאמארנא, פון וועלכען זיי האבען געצויגען פרנסה. ווי-ווייט דאס קריסטליכע מיידעל האט געליבט איהר יודישען חתן, בעווייזט ווידער דער פאקט, וואס וויינענדיג נאך אין בודאפעשט, איז זי אין געהיים געווארען א יודישע מיידעל.

דאס פלוצלימדיגע פערשווינדען פון וויינבערג'ן מיט דעם בישאפ'ס טאכטער פון בודאפעשט האט געגעבען גענוג שטאף אויפצוהעצען די פאנאטישע אנטיסעמיטען. קודם-כל האט מען דעם בישאף אפגעזאגט פון זיין אמט, ווייל ער האט זיין טאכטער געגעבען א א יודיש-פריינדליכע ערציהונג... ביס-לעכווייז, אין פערלויף פון מעהרערע יאהרען, האט מען פערגעסען אין דער גאנצער עשה. און ווען נישט א פרישער צופאל, וואלט די געשיכטע שוין געהערט דער פערגאנגענהייט.

דער בישאף, וועלכער האט אין די לעצטע פאר יאהר געלעבט אין גרויס ארימקייט, איז ערנסט קראנק געווארען. אויף זיין טאכטער, וואס האט איהם פערשאפט אזוי פיל יסורים, חרפות און צום סוף — נויט, האט דער אלטער געטראגען א שרעקליכע שנאה. ער האט געשוואוירען פאר זיין טויט נקמה צו נעהמען אין איהר און האט טאקע בעשלאסען די נקמה אויסצופיהרען.

נאך א לאנגען אויספארשען האט דער בישאף זיך ענדליך דערוואוסט וואו זיין טאכטער געפינט זיך, און איהר אנגעשריבען א צערטליכען בריף, אין וועלכען ער ערקלערט איהר, אז ער איז מעהר נישט ברוגז אויף איהר פאר דעם בזיון געגעם פעהלער און אז אויך די רעגירונג האט צו איהר גארנישט. גלייכצייטיג האט ער איהר מיטגעטיילט, אז ער פיהלט זיך קראנק און שוואך און ער איז זיכער, אז זיינע טעג זענען געצעהלטע און אויב זי האט נאך אין זיך א פונק פון ליבע צו איהר אלטען נעהענטען טאטען, זאל זי גלייך קומען קיין בודאפעשט, ווייל ער וויל איהר אויך אפשרייבען די ירושה פאר זיין טויט..

נישט לאנג געטראכט, האט זי זיך איינגעפאקט און וועג אריין, זיך היים צוקושט מיט'ן מאן און קינד און איז געפאהרען קיין בודאפעשט...

אבער ווי ערשטוינט איז געווארען דאס ווייבעל, אז זי איז אנגעקומען צו דער וואוינונג פון איהר פאטער, ווען זי האט דערזעהן אז דאס גאנצע הויז איז ארומגערינגעלט מיט א מחנה זשאנדארען, וועלכע האבען געווארט אויף איהר. זיי האבען איהר ארעסטירט און גלייך אפגעפיהרט אין תפיסה; זי האט נישט געהאט אפילו די געלעגענהייט זיך צו זעהען מיט איהר טאטען, וועלכער איז אייגענטליך געווען דער מסור איבער דער אייגענער טאכטער...

נאכ'ן אפזיצען עטליכע וואכען אין דער תפיסה, איז פארגעקומען איהר משפט — אלס מיטהעלפערי'ן און אריבער'גנב'ענען די גרעניץ פון איהר מאן.

דאס געריכט איז געווען פול געפאקט פון נייגעריגע מענשען און פערטרעטער פון אלע גרויסע צייטונגען, וואס האבען בייגעוואוינט דעם אינטערעסאנטען פראצעס. און אינטערעסאנט איז געווען דער פראצעס נאר צוליב א זאך: צווישען דעם נייגעריגען עולם האט זיך אויך געפונען דער אלטער בישאף, אלס אנקלאגער, וואס א דאנק זיין מסירה האט מען זי געפאקט, און א דאנק זיין נקמה זיצט זי איצט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק פון דער אונגארישער יוסטיץ.

נאך לאנג האט געדויערט דאס לייענען דעם פראטאקאל און די ריכטער האבען דערנאך ארויסגעטראגען דעם שטרענגען אורטייל:

„15 יאהר תפיסה"!

הײנט—א נייער פּראַצעס וועגען א כאַבאַר-אַפּערע

(א) הײנט קומט פאר אין מיליטער-געריכט, צום צוויטן מאל דער פּראַצעס געגן עלטערן סערזשאַנט הערש סוויסטאטש, וועלכער איז פאר א כאַבאַר-אַפּערע פאַראַ אתרען פער'משפּט געוואָרן. דורך לאדזער מיליטערישן קרייז-געריכט, אויף 3 יאהר טורמע, דעגראַדאַציע און אויסווייזן פון'ם מיליטער. סוויסטאטש האט זיך געווענדעט מיט א אַפּעלאַציע צום העכסטן געריכט אין וואַרשא און דאס קאַסאַציאָנס-געריכט האט נאכ'ן באַקענען זיך מיט די פּרטים פון דעם פּראַצעס צוריק אַבגעשיקט דעם ענין קיין לאדז, ער זאל באַהאַנדעלט ווערן דורך אַן אַנדערן ריכטער-קאַמער.

דער בעשולדיגונגס-אַקט האט פאַרגעוואָרפן דעם סערזשאַנט סוויסטאטש, אז ער האט פאר כאַבאַר פון 500 זל. בעפרייט פון מיליטער-דינסט דעם יעלנער איציק הא אוסקי.

דער ראַיאָנער פּאַבאַר-פּראָצעס האט צוליב די נישט-לאַנגפאַ-געקומענע גרויסע פּאַבאַר-פּראָצעסן ארויסגערופן אין געוויסע קרייזן א שטאַרקע פעראינטערעסירונג.

נאך א טורמע אין לאָדז.

נישט לאַנג צוריק האָבען מיר מודיע געווען, אז דאָס יוסטיץ מיניסטעריום האָט בעשלאָסען אויס-צובויען אין לאָדז א גרויסען טורמע-בנין אויף די 14 מאָרג ערד, וואָס זענען צו דעם צוועק גע-קויפט געוואָרען אויף סוף פּאָמאָרסקא גאַס. מחמת'ן מאַנגעל אין געלד האָט מען נאָך לעת-עתה נישט אָנגעהויבען די אַרבייט. איצט אָבער איז דער ענין ווידער געוואָרען אַקטועל, און עס קומט צו-פאָהרען קיין לאָדז א פאָרשטעהער פון טורמעס-דעפּאַרטאַמענט, וועלכער וועט אויפ'ן אָרט צונויפ-קלייבען דעם גאַנצען נויטיגען מאַטעריאַל, און פאָרשטעלען זיי פאַר'ן מיניסטער צאַר.

Babunia mówi, że najlepszy napój jest z Mieszanki Zbożowej
Tryumf
Wytw. Franciszek Glugla, Łódź.

צוויי שרפות

(2) נעכטען זענען אויסגעבראָכען 2 שרפות: איינע „האָטעל אָפּיצערסקי", זשעלאָזנא 12, די צווייטע — אין דער וואוינונג פון א. זילבערשאַץ, זאַקאָנטנע 64. אין ביידע ערטער איז די סבה — נישט געהעריג אויסגערייניגטע קוימענס. פייערלע-שער האָבען שנעל ליקווידירט די שרפות.

א בריף אין רעדאַקציע

חשוב'ע רעדאַקציע!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בריף פון ה' וו. מאַרקוספעלד אין אייער חשוב'ער צייטונג, האָב איך דעם כבוד צו ערקלערן אַט-וואָס:

די קהלה האט, אמת, איינגעפיהרט דורך דער פערמיטלונג פון דער גען. „תומכי אורחים", אלס פּרוב אויף איין חודש שבת'דיגע מאָהלצייטען פאר זעלנער.

די אַקציע האט געצאָלט ארומגענומען 40—50 מאַן. ווי עס האט זיך ארויסגעוויזן, דאַכטן — לויט די אָנגאַבען פון „תומכי אורחים" — גענאָמען פון דער אַקציע ביז 100 זעלנער.

היות אז א אַקציע וואָלט פאַרשלאָנגען 7,500 זל. א יאהר, בעת אינ'ם בודזשעט איז פאַרגעזעהען אויף ענליכע צוועקן בס"ה 1000 זל. (פון וואַנען ה' מאַרקוספעלד גענומט, אז די קהלה האט א בעד-רייטענדע סומע אויף אויסצוהאַלטן זעלנער בלייבט פאר מיר א סוד), איז קלאר, אז עס קען לחלוטין קיין רייד נישט זיין וועגן ווייטער פיהרן די דאָזיגע אַקציע.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז א קיך פאר זעלנער אין משך פון א גאַנץ יאהר וואָלט די קהלה געקאָסט בס"ה פון 3000—4000 זל. מחמת א וואָלט צוריק בעקומען די געלדער, וואס ווערן אויס געצאָהלט די זעלנער פאר מיטאָגן.

ליידער, זענען נאך לעת-עתה פערהאַן מצד דער מיליטערישער מאַכט געוויסע מניעות אויף איינצופיהרן דורך דער קהלה א שטענדיגע קיך פאר יודישע זעלנער, אָבער די קהלה-פערוואַלטונג בעמיהט זיך און האָפט בקרוב די דאָזיגע מניעות צו בעזייטיגן.

מיט דרך-ארץ

(—) י. ל. מינצבערג

פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

לאדז, דעם 28. אַפּריל, 1930.

הײנט און פאלגענדע טעג! ◆◆ גרויסע עדאַטישע סאלאָ-דראַמע א. נ.:

LUPE VELEZ
Jetta Goudal, William Boyd

די פרוי פון ברוך

HALINA ŻARSKA — צו דעם דאָזיגען בילד וועט די געזאַנג-אילוסטראַציע אויספיהרען די בעקאַנטע זינגערין

נעכסטער פּראָגראַם: „דער פּרעהליכער אַלמן"

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
די פּרייזען זענען בעדייטענד פערקלענערט געוואָרען.
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נמ. שבת, זונטאָג 2 ביטאָג, לעצטער סעאַנס 10 אָוונט
טויפ'ן 1-טען סעאַנס זענען די פּרייזען פון אַלע פּלעצער צו 60 גר.

גרויסע פּרעמיערע! הײנט און פאלגענדע טעג! גרויסע פּרעמיערע!
מעכטיגע דראַמע אין 12 גרויסע אַקטען, די שענסטע פראַנצויזישע פּערל א. נ.:
„קעניגסמאַרק"
אין די הויפּטראָלען: M. PIETROWICZ, JAQUE CATELAIN
אַנאָנס! נעכסטער פּראָגראַם: „די פּירשטין מערי"

קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פּלאַץ קאָשטשעלני)
בעמ.: בעת דער פויזע קאָנצערט פון גיגאַנטישע מאַרקאָני-ראַדיאָ פערשטאַרקטער אָרקעסטער

השבת אבדה.

ס'זענען פערלוירען געוואָרען פאָלגענדע וועקסלען:

1) 1 וועקסעל אויף 700 זל. אויסשטעלער סולניגער און ראָזענקראַנק, צאָהלבאר דעם 5. יולי 1930, אָרדרע בראָנסלאַוו יאַוואָרסקי, פּאָזען, אַלטער מאַרק 62;

2) 1 וועקסעל אויף 300 זל. אויסשטעלער י. שיינלאַנד, צאָהלבאר דעם 8-טען אויגוסט 1930, אָרדרע ל סאלבע-ג, וואַרשא, וואַלסקא 129;

3) 1 וועקסעל אויף 893.54 זל. אויסשטעלער וו. לעכאָנדראָווסקי און קאָמפּ. צאָהלבאר דעם 13. שעפּטעמבער 1930, אָרדרע בראָניסלאַוו יאַוואָרסקי, פּאָזען, מיעלקא 11;

4) 1 וועקסעל אויף 400 זל. אויסשטעלער מאַלקא און האָנער, צאָהלבאר דעם 15. שערפּיען 1930, אָרדרע מאַרקוס זילבער, סמאַרושע;

5) 1 וועקסעל אויף 400 זל. אויסשטעלער אַנדזשעי קוּפא, צאָהלבאר דעם 20. שערפּיען 1930, אָרדרע פר. מאַקובקא, כמיעלניק, קאָמפּערס. באַנק;

6) 1 וועקסעל אויף 300 זל. אויסשטעלער י. וואלאך, צאָהלבאר דעם 20-טען שערפּיען, אָרדרע מ. משאַרקאַווסקי, האַראַכאָוו פון וואָל.;

7) 1 וועקסעל אויף 500 זל. אויסשטעלער היל. ערדמאַן, צאָהלבאר דעם 30. שערפּיען, אָרדרע י. ערדעל, פּאַמבאַ;

8) 1 וועקסעל אויף 510 זל. אויסשטעלער „סמרוי" של. גרינגלאַס, צאָהלבאר דעם 23 שערפּיען 1930, אָרדרע ל. סאַלבערג;

9) 1 וועקסעל אויף 458 זל אויסשטעלער ס. עהרענבאַיינג, צאָהלבאר דעם 23 שערפּיען 1930, אָרדרע י. הוסשמאַ, ס קאָלאַיעוו, דראַהאָווישע;

10) 1 וועקסעל אויף 500 זל. אויסשטעלער וו. פּושעלאַמסקי, צאָהלבאר דעם 20. יוני 1930, אָרדרע „פאָלקאַרט", וואַרשא, גיעצאָלא 8;

11) 1 וועקסעל אויף 500 זל. אויסשטעלער ה. גרינבלאַט, צאָהלבאר דעם 19. שערפּיען 1930, אָרדרע ל. סאַלבערג, וואַרשא, זשעלאַזנא 23. 6159

אַלע וועקסלען ווערן ערקלערט פאר אונגילטיג. אָבצוגעבען געגען בעלוינונג צו מ. פּאַלאַשינסקי, פּאָמאָרסקא 44, טעל. 174-48.

ס'ווערט געזוכט א לערן-יונגעל ביים דאַמען-שניידער א. זיידמאַן, ווסכאָדניאַ 49.

האַנד-זאָקען-אַרבייטער שטוליסערס ווערען געזוכט. צו ערפאַהרען אין אדמ.

א טאַנץ-מייסטער מיט א קאָנצעסיע, ווערט געזוכט. פּיראָמאָוויטשאַ 3, ביים ווירט. 6607

ווינכטיג פאר שניידער-מייסטער און קאָנפעקציאָנערען!
מיר טיילען מיט, אז מיר האָבען געעפענט א געשעפט פון
שניידער-צוגאַטען
וויקטאָריאַס, בעק, ערמעל-פוטער, וואלאַשאַנסאַ, אַלפּאַגאַס, זיידענע פוטערס
ראַססהאַר, קעפּער, סרויזע, מושלין, לייוועגד, סאַטט-קעלנער
שפּעציעל אָפּטיילונג פון: דאַמען, הערען, קינדער, פּנעפ, גאַרנע
געפינט זיך שטענדיג אויף לאַגער צו ביליגע פּרייזען א גרויסען אויסוואַהל
קומט און איבערציינגט אייך! מיט אַכטונג
8 נאַוואָמיעסקא BAZAR KRAWIECKI 8
פראָנט געוועלב
אין הויז ווי עס געפינט זיך דאָס טוך-לאַגער פון בנימין מאַראַסאַ.
בעמ: פאַר בעשטעלטע שניידער ספּעציעלען ראַבאַט.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין רעכטסקאָנסולטאַנטען-ביוראָ צו ה' מאַנעלא, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו צו ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואַלאַניעס, סלאַזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלא, רעכטסקאָנסולענט
פּעטריקאָווער 17.

א יונגעל פון אָרענטליכע עלטערן ווערט געזוכט אין א קאָניאַל-געשעפט. אַנד-זשעיאַ 14, ביי פישמאַן

W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונט

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקע, ריכטונגען און ליפּשטיילאַינפּס.
נעמט אָן פון 4—7 און אַ־־ד

א שותף צו א פּענסיאָנאַט ווערט געזוכט. צו ער-פאַהרען גדאַנסקאַ 6, וו. 8a פון 2—4. 6606

עס ווערט געזוכט א געוועלב אין א הויף, ס'קען אויך זיין א האַלב גע-וועלב פראָנט אין צענטער שטאָט, נאָר אויף דירה-געלד. אָפּגעבען אין אדמ. אונטער „301". 6378

Dr. med. LAJCHTER
צאָהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka pit.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od 1½–5 po poł.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פּאַראָוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

DR. MED. L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל-ארצט פאר נירען, בלאָז און האַרן-קראַנקייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוונד.

צאָהן-ארצט St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7

חכם מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים והמשפטים
אז דו ווילסט וויסען א תירוץ זאָלסטו קומען אין די ביוראָ „עקספּרעס"
וועלכע געפינט זיך אויף פּיעטריקאָווער 16 אין פּאַלודניאָווא 3 אונטער דער אָנפיהרונג פון די ה"ה דרעסלער און סקאַטשילאַס, וועלכע זענען בעקאַנט אלס ספּעציאַליסטען פון מאַכען פון פּראָטעסטען געלד.
ס'ווערט ערלעדיגט זעמטליכע סאַנדאָווע ספּראַוועס, ווי קלאַגעס, ווי זאַבעזפּיעטשעניעס, אוכילעניעס ווי אויך סקאַר-בעווע און אַלערליי מיליטער-ענינים. ס'ווערען ערלעדיגט פערשידענע דירות-אַנגעלעגענהייטען, איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. גאַראַנטירט פאר רעעלע בעהאַנדלונג.
בעמערקונג: פאר אַנבעמיטעלטע אומזיסטע בע-ראַטונגען טעגליך פון 2—3 נאָכמיטאָג
ביוראָ „EXPRESS", פּעטריק. 16, טעל. 168-59

א לאַנגיעהריגער געוועזענער מיליטער-בעאַמטער
ערטיילט אינפאָרמאַציעס אין מיליטער-ענינים, גיט פערשידענע עצות, ספּעציאַליסט פון ביטעס פאר איינציגע שפּייזערס.
ב. מאַן פּיעטריקאָווער 10

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 · · · · 60— · · · · 4
נאָכ'ן טעקסט—12 · · · · 18— · · · · 8
פאר א מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.